



THEOSOFIA

Jaargang 102 nummer 4, augustus 2001
Tweemaandelijks tijdschrift van de Theosofische
Vereniging in Nederland

Redactie:

Ali Ritsema (hoofdredacteur),
Els Rijneker (secretaris),
Richard van Dijk,
Anne Myrthe Iken,
Elisabeth Raven

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154, 1074 VM
Amsterdam

Abonnementen: f 30,- per
jaar (Nederland en België).
Losse nummers: f 5,-.

Zetwerk: Willy Evelein
Druk: AD-Druk bv / Zeist
Omslag ontwerp: Tom Ockerse

© 2001

Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotoko-
pie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

Symbolen en vormen van bijgeloof Radha Burnier	126
Een omgekeerde telescoop Edi D. Bilimoria	130
De toekomst van de Theosofische Vereniging Ali Ritsema	140
Geven is krijgen Beatrice Bruteau	145
Oorzaken van lijden bij dieren	151
Annie Besant - Leider met veel facetten Daniel Ross Chandler	155
Samenwerking: een weg van samen leven Ger Baron von Osten-Sacken	159
Boek & periodiek	161
Verenigingsnieuws	166
Adressen Theosofische Vereniging	168

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

Symbolen en vormen van bijgeloof

– Radha Burnier

Symbolen en mythen zijn in alle religies sinds onheuglijke tijden in gebruik en zij vormen een universele taal. Ze zijn bruikbaar om te wijzen op waarheden van diepzinnige aard, die, wanneer ze onder woorden gebracht worden, niet langer een waarheid vormen.

Radha Burnier is de internationale presidente van de Theosophical Society.



De Ster van Inwijding, bijvoorbeeld, verwijst naar een transformatieve gebeurtenis die ervaren moet worden, en is ontoegankelijk door middel van idee of woord. Het 'hart' verwijst naar spiritueel bewustzijn. Ook dat moet een ervaring zijn. Het symbool drukt de waarheid niet duidelijk uit; het wijst de weg erheen. Woorden zijn ook symbolen die slechts betekenis hebben wanneer de onderliggende betekenis ervan wordt meegedeeld.

Symbolen kunnen de waarheid verbergen zowel als openbaren. Door scherpzinnige bestudeerders te herinneren aan belangrijke waarheden, helpen ze hen dieper door te dringen totdat de waarheid zijn volledige inhoud ontvouwt. Maar symbolen verbergen ook kennis (die niet in handen mag vallen van degenen die haar onwaardig zijn), daar zij suggestief zijn en niet expliciet. Het is paradoxaal dat symbolen heel wat openbaren aan degenen die in staat zijn veel te zien en verbergen voor de ogen van hen die onzuiver zijn.

Wanneer de suggestieve aard van symbolen vergeten wordt, of onopgemerkt blijft, en zij concreet worden, kunnen het recepten worden voor bijgelovige en egoïstische actievormen. In het symboolgebruik van vele religies verslaan goden en helden

grote dieren: St. Joris een draak die een gevaarlijk beest is, en de godin Durga een vreeswekkende leeuw. Shiva draagt de huid van een tijger om zijn middel. Deze figuren symboliseren de noodzaak om de dierlijke hartstochten in ons denkvermogen uit te roeien, en duiden helemaal niet op een jachtpartij.

Omdat de symbolen de waarheid niet impliciet konden duiden, werd het offeren van dieren in bepaalde tijdperken een deel van de religieuze beleving. Sommige bijbelse passages verwijzen naar offers van vlees, terwijl andere juist een verbod daartegen, uitgevaardigd door Profeten, vermelden. Vedische offers betroffen het slachten van paarden, geiten en andere dieren. Islamitische feesten worden gevierd door het offeren van enorme aantallen dieren. In tempels in India, Nepal en andere landen, waar de Boeddhistische invloed geen diepe indruk heeft gemaakt, vloeit nog steeds bloed.

In het nummer van 1880 van *The Theosophist* verscheen een korte mededeling over het onderwerp:

‘Tantra’s geven de principes en de praktijk aan van verscheidene offeranden, waarvan de voornaamst zijn de geitebok en de mannetjesbuffel. Het is niet het arme dier dat wij moeten doden voor de godin Durga of Kali, maar die slechte neigingen van het verstand, waarvan deze dieren beschouwd worden als de vertegenwoordigers. De geitebok wordt door de Brahmanen beschouwd als het dier dat de voornaamste neiging of begeerte vertoont naar hebzucht en de buffel naar woede... Het is een verdrietige zaak dat de sublieme principes van Tantrische filosofie en zijn Adhyatmische of spirituele betekenis door priesters met een armzalig verstand verdraaid zijn tot de laagste vorm van wreedheid’.

Wanneer symbolen geïnterpreteerd worden door het materialistische verstand zie je overal bijgeloof ontstaan. Religie wordt profaan en wordt gebruikt om de hartstochten van het dier in de mens de vrije teugel te geven. In plaats van dat het

inspiratie vormt om op kruistocht te gaan tegen alles wat vuil en laag is, heeft het kruis de vuren van intolerantie aangewakkerd. De swastika werd verdraaid tot euvele doelstellingen. Godheden zoals Durga heten dan bloeddorstig te zijn.

Onjuiste interpretatie van significante mythen met verborgen betekenissen heeft ook geresulteerd in het trivialisieren van religie. Maar de werken van H.P. Blavatsky, G.R.S. Mead, Geoffrey Hodson, I.K. Taimni en een aantal andere theosofische schrijvers buiten de Theosophical Society, bieden ons de mogelijkheid om waardevolle esoterische inzichten te verwerven door middel van symbolen en mythen, in plaats van deze terug te brengen tot bijgeloof en oppervlakkigheid.

Genegeerde waarschuwingen

De geschiedenis toont aan dat mensen niet leren tenzij zij er toe gedwongen worden, en zelfs dan leren wij slechts langzaam en moeizaam. Het verstand heeft een sterke neiging patronen te herhalen, waarbij het verband tussen oorzaak en gevolg genegeerd wordt. Oorlogen blijven maar doorgaan en onbeschrijfelijke ellende veroorzaken, maar het verstand schudt zijn haat niet af. Handelen uit gewoonte of te wel gedachteloosheid in handeling is de grootste en meest constante bedreiging van ons welzijn.

Al in het eerste nummer van *The Theosophist*, in 1879, stond een artikel over ‘De kwestie van het Indiase woud’, door ‘Boswachter’, die een hartstochtelijk pleidooi hield voor het behoud van wouden, vooral op heuvels en berghellingen. Meer dan een eeuw geleden veroorzaakte het kappen van wouden een chaos, waarbij de vlakten onderliepen en de grond erodeerde die nodig was voor de landbouw. ‘Boswachter’ merkte terzake op dat ‘de restauratie van de vegetatie op onze heuvels een magische transformatie in de hand zal werken’. Hij merkte op dat de ‘woudkwestie’ wereldwijd aandacht vroeg. Er waren berichten binnengekomen uit verscheidene landen in Europa, uit Rusland, Brazilië, de Verenigde Staten, Cuba, enzovoort, die

lieten zien dat het kappen van wouden een ernstig en kwalijk effect op het klimaat had. Lange perioden van droogte, harde wind die ongehinderd over de vlakten woef en alles bedekte met stofwolken, en bodemerosie hadden een sterke invloed op de landbouw, en leidden tot steeds terugkerende hongersnoden van tragische proporties.

Sinds 1879 zijn de beboste gebieden van de wereld op schrikbarende wijze teruggelopen. Aan de schijnbaar niet te verhinderen schade die berokkend wordt door het vellen en verbranden van bomen, met de bijbehorende verwoesting van de ondergroei, wordt nu de dreiging toegevoegd die het gevolg is van vervuiling en de gaten in de ozonlaag. Enorme gebieden en bevolkingen lijden door de droogte in West-India, de hoorn van Afrika en elders, naar mate de weersomstandigheden onvoorspelbaarder en ongebruikelijker worden. De roependen in de woestijn in deze tijd, net als de 'Boswachter' in de negentiende eeuw, geven waarschuwingen die regeringen en mensen met landhonger, die uit zijn op korte termijnwinst, negeren. In Brazilië, in Indonesië en andere plaatsen worden wouden verwoest in een tempo zoals we nog nooit eerder zagen.

Wanneer regeringen niet in staat of bereid zijn de woudkap terug te dringen, hoe kunnen zij er dan van verzekerd zijn dat er moreel gehandeld wordt bij het toepassen van de nieuwe kennis?

Terwijl deze vernietiging ongeremd doorgaat, verdwijnen al snel de wilde dieren die beschutting vinden in de wouden en daarmee de fantastische diversiteit van levensvormen die de natuur in de loop van millennia heeft geproduceerd. Of men nu waarschuwt of niet, het menselijk verstand is gericht op vernietiging. Het meest recente bewijs hiervan is dat gedurende

drie jaar een rapport van deskundigen uit de bosbouw over de verwoesting door multinationale bedrijven van tropische wouden, is verzwegen door de Europese Commissie en het Wereldwijde Fonds voor de Natuur. Nadat de kritiek afgezwakt was en de namen eruit verwijderd waren is er een derde versie van het rapport uitgegeven. Maar *The Guardian* heeft alle drie de versies gezien en ook de namen van bedrijven en particulieren die in omkoopschandalen verwickeld waren (nummer van 1-7 juni).

Nu, bij het in kaart brengen van het menselijk genoom, een wetenschappelijke prestatie die vergeleken is met die van Newton en Darwin en met de uitvinding van het wiel, ontstaat er een groter gevaar. Zal nu, ofschoon bedachtzame mensen hun ernstige twijfels te kennen geven, voorzichtigheid de boventoon voeren, of zal er naar waarschuwingen worden geluisterd? Sommige mensen juichen over de voordelen die deze ontdekkingen zogenaamd voor de mensheid inhouden, door toepassing op gebieden zoals geneeskunde, landbouw en het milieu. Aan de andere kant zijn er tekenen van onbekende gevaren en gevolgen; bijvoorbeeld, er is vastgesteld dat bijen beïnvloed worden door genetisch gemodificeerde gewassen. Er moet nog heel veel meer duidelijk worden over de onvoorziene effecten van genenoverdracht; maar er is een run op patentaanvragen op genen. Zoals een columnist het stelt in *The Guardian*:

'Wat de afgelopen paar jaar ongetwijfeld hebben aangetoond is hoe schadelijk de ontdekking is in de handen van gewetenloze bedrijven die gericht zijn op maximale commercialisatie. Waar het om gaat is dat onze capaciteit op een institutioneel en regeeringsniveau om de exploitatie van wetenschappelijke ontdekkingen te reguleren jammerlijk onder de maat is.'

Wanneer regeringen niet in staat of bereid zijn de woudkap terug te dringen, hoe kunnen zij er dan van verzekerd zijn

dat er moreel gehandeld wordt bij het toepassen van de nieuwe kennis?

Terwijl de gevaren die de mensheid nu bedreigen vele malen groter zijn dan ooit tevoren, zijn beslissingen veel moeilijker te nemen en door te voeren dan voorheen. Bijvoorbeeld, welk soort eugenetica is wenselijk en moreel juist?

Essentieel is een visie van menselijke doelstellingen op lange termijn, zowel materieel als spiritueel. Hedendaagse overwegingen zouden het toekomstige welzijn van het leven op aarde niet mogen

overschaduwen, en opportunisme al helemaal niet. Het enthousiasme van het moment is gericht op het veranderen van het basismateriaal, de vormen en het gedrag van planten, dieren en zelfs mensen. Wanneer waarschuwingen in de wind geslagen worden en er geen voorzichtigheid betracht wordt, wie weet wat er dan gebeurt?

Uit: *The Theosophist*, augustus 2000
Vertaling: A.M.I.

Daar schijnt geen zon, geen maan, geen ster,
geen bliksemflits verlicht het heelal, geen vuur,
al het aardse licht verdwijnt in het niet,
het is de glans van het Licht der Lichten
die zon en maan en sterren schijnen doet,
de ganse wereld straalt door Zijn Licht.

Waarlijk, Brahman is dat onsterfelijk Licht,
Brahman voor, Brahman achter, Brahman links en rechts
en hoog en laag en overal, Brahman alomtegenwoordig,
hoogverheven inwonend Licht, het universum zelf,
buiten Dat is er niets, Hij is Dat.

W.H. van Vledder,
"Het mysterie van het Zelf, Upanishaden",
Mundaka Upanishad II.2.11 en 12.

Een omgekeerde telescoop

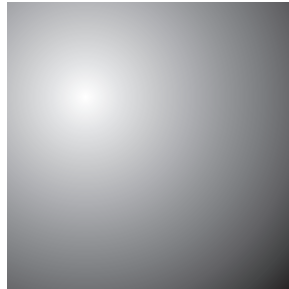
– Edi D. Bilimoria

Een beschouwing op lange termijn van het samenkomen van wetenschap en occulte wetenschap in de 20ste eeuw.

De Betekenis van Wetenschap

Wetenschap is een rekbare term met vele betekenisnuances. Niettemin is het van belang om al bij het begin een onderscheid te maken tussen wat nu door nagenoeg iedereen beschouwd wordt als wetenschap in de gedaante van westerse natuurwetenschap, en de term 'wetenschap' in zijn meest gangbare betekenis van 'kennis' van het Latijnse *scientia*, een zelfstandig naamwoord gevormd uit het onvoltooid deelwoord van het werkwoord *scire* dat 'weten' betekent. Zowel de westerse wetenschap als de theosofie zijn op zichzelf staande wetenschappen, want elk heeft zijn doelstelling, toepassingsgebied, gestructureerde benadering, methodologie, leerstellingen en experimentele technieken.

Dr. Edi D. Bilimoria is bestudeerder van de Theosofie en lid van de Engelse Afdeling.



De brede scheidslijn tussen theosofie en 'exacte' wetenschap of westerse natuurwetenschap (hierna gewoon vermeld als slechts 'de wetenschap') wordt het best geïllustreerd door middel van twee hypothetische vragen:

We willen de *objectieve* feiten over de natuur kennen, *wat* zijn haar mechanismen, hoe gedraagt zij zich, en we willen *kwantitatieve* informatie over haar fysieke verschijningsvormen.

Bijvoorbeeld: gelet op de natuurwetenschappelijke metingen van de melkwegstelsels, sterren en planeten van de tegenwoordige Cosmos, kunnen we bepalen waar zij zich in het verleden hebben bevonden, en voorspellen waar zij in de toekomst zullen zijn?

Om deze vraag te beantwoorden raadplegen we de wetenschap.

We willen nu grondiger onderzoeken *waarom* de natuur en de mens zich gedragen op de manier waarop zij dat doen, het *doel* van hun bestaan begrijpen, hun *oorsprong* ontdekken en de oorzaken, *kwalitatieve* invloeden en *subjectieve* factoren onderscheiden die ten grondslag liggen aan de overvloed aan fysieke verschijningsvormen die we waarnemen.

Bijvoorbeeld: waarom en met welk doel hebben de melkwegstelsels, sterren, en planeten van de Cosmos hun specifieke bestaan en individuele kenmerken, en hoe zijn zij ontstaan?

De wetenschap is, zoals zij zelf eerlijk bekent, wat deze vraag betreft nu niet veel wijzer, dan zij meer dan vier honderd jaar geleden was - dit ondanks een enorme hoeveelheid getheoretiseer en wetenschappelijk onderzoek. Om daarom aan deze uitdaging het hoofd te bieden moeten we noodzakelijkerwijs onze toevlucht nemen tot de theosofie en haar voornaamste onderafdeling, de Occulte Wetenschap, inschakelen.

Ons Doel

Maar blijven de wetenschap en de Occulte Wetenschap elkaar boos aankijken, waarbij zij zich hoogmoedig van elkaar afwenden? Natuurlijk niet, alhoewel sommige wetenschappers en occultisten ervoor kunnen kiezen elkaar kwaadwillende blikken toe te werpen! Er bestaat in werkelijkheid veel harmonie tussen deze twee disciplines, maar er zijn ook enkele tegenstellingen die voortkomen uit hun verschillende filosofieën en methodologieën om de natuur te onderzoeken. Het is nu ons doel aan te tonen dat, hoewel de wetenschap zichzelf onvrijwillig in de maalstroom van de Occulte Wetenschap heeft begeven, zij in werkelijkheid haar beste bondgenoot is geworden zoals Meester K.H. meer dan honderd jaar geleden voorspeld heeft.¹

Dienovereenkomstig tonen we nu de confluentie van de wetenschap en de Occulte Wetenschap in de belangrijkste takken van wetenschappelijk onderzoek. We zullen niet bij de verschillen stil blijven staan. Dit betekent niet de kop in het zand steken en beweren dat tegenstellingen niet bestaan zoals we eerder zeiden. In werkelijkheid verrichtte het Theosofische Onderzoeks Centrum in Engeland gedurende ongeveer zestig jaar voortreffelijk werk door op een uiterst nauwgezette wijze verslag te doen van de gebieden waarover verschil van mening bestond.²

Niettemin richten we op dit moment liever de aandacht op harmonie en overeenkomst als een meer constructieve en broederlijke benadering, dan het steeds weer te hebben over onenigheid en ongelijkheden. Het is een verkeerde eigen-

schap van de menselijke natuur de belangrijkste gebieden van overeenkomst te bagatelliseren en de geringste meningsverschillen nodeloos te overdrijven en genoeg hierin te scheppen. Het is zonder twijfel zo dat door het vaststellen van de punten van overeenkomst - niet door te redetwisten over verschillen - we ons als Vereniging voorwaarts kunnen bewegen, en daardoor de schitterende bijdragen van de moderne wetenschap kunnen omarmen. Maar eerst een kort woord over de manier waarop de wetenschap en de Occulte Wetenschap werken.

Hoe de Wetenschap en de Occulte Wetenschap werken.

De Inductieve methode van de Wetenschap

De wetenschap gaat volgens de inductieve methode van Aristoteles te werk, door van het bijzondere naar het algemene te gaan, zo iets als het in elkaar zetten van aparte stukjes van een legpuzzel: afzonderlijke waargenomen feiten worden bijeengebracht en gaandeweg passend gemaakt voor een algemeen beeld, het laatstgenoemde als een mentaal representatief model voor de waargenomen materiële verschijnselen. Het denkproces is overwegend verstandelijk en gericht op een lineaire wijze van denken. De instrumenten van onderzoek zijn beperkt tot en geconditioneerd door de vijf fysieke zintuigen en hun verlengstukken in de vorm van telescopen en microscopen, enz. Het resultaat is een nauwkeurige beschrijving van de verschijnselen, gedrag en fysieke mechanismen van het Heelal- de natuur in haar *veelheid van verschijnselen*.

Het heersende wetenschappelijke paradigma van het materialisme bevat vele ongegronde en niet door feiten gestaafde veronderstellingen. Natuurwetenschappelijke of mathematische modellen zijn de belangrijkste kenmerken van de wetenschappelijke onderzoeksmethode. Dit betekent dat de wetenschap op zich, niet over waarheid of kennis *als zodanig* gaat - maar eerder een interpretatie van de materiële wereld is.

De Deductieve benadering van de Occulte Wetenschap

De Occulte Wetenschap werkt daarentegen volgens de Platonische traditie door van het algemene naar het bijzondere af te dalen binnen de Ring-Verder-Niet (d.w.z. de beperkende grenzen van de evolutionaire groei) van elk wereldsysteem: het allesomvattende, volledige beeld wordt eerst beseft in zijn essentiële bestaan, en de wijze waarop het zich uitdrukt in de bijzondere verschijnselen wordt dan verklaard. Het denkproces is in wezen 'lateraal' en intuïtief, en allesomvattend. De instrumenten van onderzoek zijn *niet* beperkt tot de fysieke zintuigen. Dit geeft diepe inzichten in het ontstaan, de essentiële aard en openbaring van de natuur in haar *ware zelf*.

Samenkomen van de Natuurwetenschap en de Occulte Wetenschap

Waarom vele geleerden ook de mystiek omarmen

Vandaag de dag merken we dat een toenemend aantal geleerden zich in de mystiek verdiept als een aanvulling op de rationele wetenschappelijke methode. Het raadplegen van het wereldwijde ledenbestand van het Wetenschappelijk en Medisch Netwerk zal dit feit aantonen. Daarnaast hebben leraren en studenten van het Technologische Instituut in Massachusetts een alchemistische vereniging opgericht en bestuderen regelmatig *De Geheime Leer*. Tijdens de periode dat Millikan een aanstelling aan de 'Cal Tech' bekleedde, was een exemplaar van *De Geheime Leer* uit de bibliotheek zo zeer gevraagd dat men zijn naam op een lange wachtlijst moest plaatsen. Dit boekwerk wordt ook op de Harvard Club in New York door verschillende scheikundeleraren, waaronder hoogleraren van het Technologisch Instituut in Massachusetts regelmatig besproken.

Waarom is er dan zo'n opleving van interesse in de mystiek en in de Occulte Wetenschap? We hebben eerder uiteengezet dat door iets te onderzoeken met de

wetenschappelijke methode, we het fenomeen, het uiterlijk gedrag en de eigenschappen kunnen beschrijven door er van een afstand naar te kijken (ondanks de ontdekkingen van de quantumfysica). Maar bij de occulte benadering, om de innerlijke natuur van iets te begrijpen, moeten we als het ware letterlijk één worden met hetgeen we wensen te onderzoeken - of er op zijn minst in *participeren*. Daarom gaat men volgens de occulte methode altijd van *binnen* naar buiten te werk, en wordt er de voorkeur aan gegeven de natuur te onderzoeken door veeleer deel te nemen aan haar processen, dan haar uiterlijk gedrag onder de loep te nemen.

Door zulke *innerlijke* inzichten was Blavatsky in staat profetische opmerkingen in *De Geheime Leer* te maken over toekomstige ontwikkelingen in de natuurwetenschappen, bijvoorbeeld:

*De golfbeweging van levende deeltjes wordt begrijpelijk door de theorie van het geestelijke Ene Leven, van een universeel Levensbegin-sel, onafhankelijk van onze stof en dat zich alleen op ons bewustzijnsgebied manifesteert als atomaire energie.*³

De bovenstaande uitspraak legt een voorkennis aan de dag over drie feiten die nu door de wetenschap algemeen geaccepteerd zijn, namelijk: (a) de energie in het atoom; (b) het golfachtig karakter van deeltjes, en het deeltjesachtig karakter van golven; en (c) de vitaliteit en 'bewustzijn' van deeltjes. Blavatsky was naar alle waarschijnlijkheid de eerste persoon die de termen 'atomaire energie' en de 'golfbeweging van levende deeltjes' bezigde, iets wat de wetenschap voor zichzelf ontdekte met zijn eigen methoden van onderzoek.

Op het gebied van de menswetenschappen vinden we vergelijkbare belangrijke uitspraken zoals:

Elke mysticus en iedereen die gelooft in een goddelijke ziel komt innerlijk in opstand, niet tegen de zoölogische en antropologische ontdekkingen die zijn gebaseerd op de fossielen van mens en dier, maar alleen tegen de

*ongemotiveerde conclusies die steunen op vooropgezette theorieën, en die men aanpast aan bepaalde vooroordelen.*⁴

Onverbiddelijk voortgedreven door de druk van hun eigen ontdekkingen en het toenemend aantal inconsistente theorieën die moeten worden verklaard, beseffen de geleerden langzaam de waarheid van de bewering van Blavatsky. Dit zal spoedig duidelijk worden.

Het is daarom met het oog op het voorafgaande niet verrassend dat de grootste geleerden, van deze en vroegere tijd, zich de beperkingen van het proces van wetenschappelijk onderzoek hebben gerealiseerd en de behoefte gevoelden aan een meer intuïtieve aanpak. Figuur 1 geeft enkele ondubbelzinnige uitspraken weer van beroemde natuurkundigen uit de twintigste eeuw (een aantal van hen heeft de Nobelprijs gewonnen) over de beperkingen van de wetenschap en de noodzaak om het mystieke pad te integreren.

Theosofische voorspellingen door de wetenschap waargemaakt

We laten nu enkele essentiële leerstellingen uit *De Geheime Leer* zien die later bevestigd werden door de wetenschap van de twintigste eeuw. Sommige beweringen zijn in wezen orakelachtig, terwijl andere fundamentele beginselen van de Occulte Wetenschap uitdrukken. Gemakshalve zijn deze hoofdgebieden van samenloop gecategoriseerd in twee tabellen: tabel 1 gaat over natuurwetenschappen en cosmologie; en tabel 2 over menswetenschappen en het bewustzijn.

Tabel 1 toont hoe de theoretische modellen en experimentele ontdekkingen in de deeltjesnatuurkunde een dodelijke slag hebben toegebracht aan het klassieke, materialistische concept van de volkomen ondoordringbaarheid van atomen. De ontdekking door de wetenschap van ontelbare subatomaire deeltjes, van de onderlinge verwisselbaarheid van massa en energie die in verband wordt gebracht met atomaire energie, en van het bestaan van eeuwigdurende beweging op micro- en

macroniveau, alles vloeit op de een of andere manier voort uit de fundamentele occulte leringen over de illusoire aard van de materiële stof, de oneindige deelbaarheid van het atoom, en de golfbeweging (of energie-achtige beweging) van levende deeltjes.

De tabel laat eveneens enige overlap in de cosmologie zien tussen de wetenschap en de Occulte Wetenschap voorzover beide overeenstemmen met het bestaan van een oorspronkelijk beginpunt van het heelal, en haar periodieke wedergeboorte. Het moet echter benadrukt worden dat de Occulte Wetenschap *niet* het model van de oerknaltheorie bevestigt zoals dit tegenwoordig wordt opgevat. Op zijn best kan de oerknaltheorie beschouwd worden als een voorbeeld van de materiële mechanismen die de tegenhanger vormen van de esoterische grondbeginselen. Het PUNT waarnaar in de esoterische leerstelling wordt verwezen is een symbolische weergave van de geboorte of liever gezegd het ontwaken van de Cosmos in de *geest*- niet in de materiële stof, zoals in de oerknaltheorie wordt gesteld. Bovendien heeft de 'uitzetting' waarnaar door Blavatsky verwezen wordt niets te maken met een materiele uitzetting vanuit een kleine kern of brandpunt, maar eerder met een 'verandering van toestand'.⁵ In elk geval onthullen recente wetenschappelijke ontdekkingen steeds grotere beperkingen van het oerknalmodel.⁶

Hoe heftig de orthodoxe biologie zich ook mag verzetten tegen het denkbeeld van een levensbeginsel, na het raadplegen van tabel 2 zien we in dat zulke bezwaren uiteindelijk vergeefs moeten zijn. Tot voor kort overheerste de theorie van Darwin, maar het werk van moedige geleerden die het hebben aangedurfd dit fanatieke geloof van het wetenschappelijk materialisme in twijfel te trekken, heeft een grote scheur veroorzaakt in de bijna onneembare vesting van de evolutietheorie. Van bijzonder belang is het nauwgezette onderzoek van Cremo en Thompson - ook vastgelegd op een video van 'NBC Television Special' gepresenteerd door Charles Heston -

waarin het bestaan bewezen wordt van anatomisch eigentijdse menselijke wezens die verscheidene *miljoenen* jaren geleden leefden (terwijl het orthodoxe standpunt om en nabij de 100.000 jaar of minder zou zijn). Zij verschaffen overweldigend en volkomen overtuigend bewijsmateriaal over afwijkingen en niet in het gevestigde schema passende ontdekkingen van zowel menselijke fossielen als kunstvoorwerpen die aantonen dat bijna alles wat ons is geleerd te geloven over het ontstaan en de evolutie van de soorten, op de wankele basis van de theoretische denkbeelden berust, en op een uiterst selectieve (en bevooroordeelde) steekproef van paleontologische en archeologische ontdekkingen. Door het ontstaan van de mensheid naar het verre verleden terug te dringen naar een tijdperk waarin - volgens de theorie van Darwin - de aap zelfs niet bestond, is 'de voorhoede' van de wetenschap der evolutie nog nooit zo dicht de occulte leerstelling over anthropogenese nabij gekomen.

Hiertoe hoofdzakelijk aangezet door de hedendaagse ecologische beweging, begint bij de menswetenschap langzaam het besef te groeien van de occulte leerstelling van één universeel leven, of Gaia, waarbij de aarde, planeten en alle leven eerder beschouwd worden als één enkel levend organisme, dan als een verzameling inerte of dode dingen. Dit heeft de wetenschappelijke kijk op het milieu en de samenhangende problemen diepgaand beïnvloed.

Tabel 2 gaat ook over het hete hangijzer van de wetenschappelijke discussie - bewustzijn en denkvermogen. Op dit moment is de wetenschap ernstig verdeeld over hetzij de vraag of 'het brein gelijk is aan het denkvermogen', d.w.z., het brein 'produceert' bewustzijn zoals de lever gal afscheidt, hetzij de vraag of het brein het fysieke instrument is voor de waarneembare uitdrukking van denkvermogen en bewustzijn. Ondanks de wanhopige pogingen van de orthodoxe wetenschap het brein gelijk te stellen met het denkvermogen, stapelt zich in toenemende mate snel bewijsmateriaal op, afkomstig van de

wetenschap zelf, waarmee kan worden aangetoond dat een dergelijke veronderstelling volstrekt onhoudbaar is.

Epiloog

Het is belangrijk om te zorgen voor een neutraal en objectief overzicht van de gebieden waarop er duidelijke verschillen en overeenkomsten zijn tussen de wetenschap en de Occulte Wetenschap. Immers deze twee wetenschappen hebben duidelijk verschillende doeleinden en leveren verschillende bijdragen die elkaar evenwel aanvullen; daarom is het onverstandig het werkterrein van de één te ver uit te breiden naar het gebied van de ander, die daar evenwel veel betrouwbaarder en vakkundiger werk kan leveren. Het is reeds genoemd dat de Occulte Wetenschap zich voornamelijk met fundamentele kwesties en oorzakelijke factoren bezighoudt, terwijl de wetenschap zich bezighoudt met de uiterlijke en zichtbaar waarneembare verschijnselen van deze innerlijke, onzichtbare noumenale krachten. Bijgevolg moeten er duidelijke verschillen tussen de twee geconstateerd worden over speciale kwesties, in het bijzonder over kwantitatieve feiten waar de wetenschap vaste grond onder de voeten heeft. *Maar deze verschillen zijn gebaseerd op de kennis van de hedendaagse wetenschap.* Wie zal zeggen dat de toekomst geen belofte in zich houdt om dergelijke afwijkingen op te lossen (tussen de hedendaagse wetenschap en de Occulte Wetenschap), aangezien de wetenschap onverbiddelijk voorwaarts oprukt naar steeds nieuwere ontdekkingen die vroeger gekoesterde standpunten hetzij wijzigen, of in sommige gevallen volledig omverwerpen. (Bijvoorbeeld, er is nu een groeiend onbehagen over enkele veronderstellingen die door Einstein in zijn relativiteitstheorie zijn gebruikt, vooral over de ongemotiveerde veronderstelling dat de snelheid van het licht constant is.⁴³) Kan dan een actuele wetenschappelijke toetsing van de occulte leer opgevat worden als de beslissende en uiteindelijke betrouwbare uitspraak?

Desalniettemin zal het onderzoek van de tabellen 1 en 2 in het algemeen aantonen dat de globale modellen en het overzicht, de cyclische veranderingen en de ruime opvattingen in de natuurwetenschappelijke vooruitgang, met behulp van de Occulte Wetenschap beter begrepen worden; terwijl de wetenschap de belangrijkste materiële verschijnselen en gegevens op een vakkundiger wijze kan verwerken - dit was altijd hun voorgenomen doeleinde. Op deze manier kan dan een serieuze verzoening en synthese tot stand worden gebracht tussen de westerse wetenschap en de Occulte Wetenschap.

Ten slotte is het goed om te bedenken dat *De Geheime Leer*, aantoonbaar het meest omvangrijke occulte boekwerk dat voor de gemeenschap ter beschikking staat, nogal onvolledig is, want het was Blavatsky door haar Adept Leraren toegestaan slechts een tipje van de sluier van Isis op te lichten. Namelijk:

De occulte filosofie onthult weinig van haar belangrijkste levensmysterieën. Zij laat ze als kostbare parels één voor één wijd verspreid vallen, en alleen als zij daartoe wordt gedwongen door de evolutionaire vloedgolf die de mensheid langzaam en stil, maar gestadig naar de dageraad van het zesde Ras voert. Want als die mysterieën eenmaal buiten de veilige zorg van hun wettige erfgenamen en bewaarders komen, dan houden zij op occult te zijn: ze worden publiekelijk eigendom en moeten het risico lopen om in handen van de zelfzuchtigen - van de Kaïns van het mensenras - eerder een vloek dan een zegen te worden.⁴⁴

Het is nu net vanwege het gevaar 'parels voor de zwijnen te werpen' dat de Occulte Wetenschap ten onrechte is beschuldigd van overdreven geheimhouding en afscherming, en het omzichtige ontsluitieren van zijn kostbare parels door inkleding in de vorm van symbool, mythe, allegorie en fabel. Maar deze parels zijn het geboorterecht van iedereen, en kunnen vergaard worden door het besef dat wijsheid in de eerste plaats verkregen wordt door een

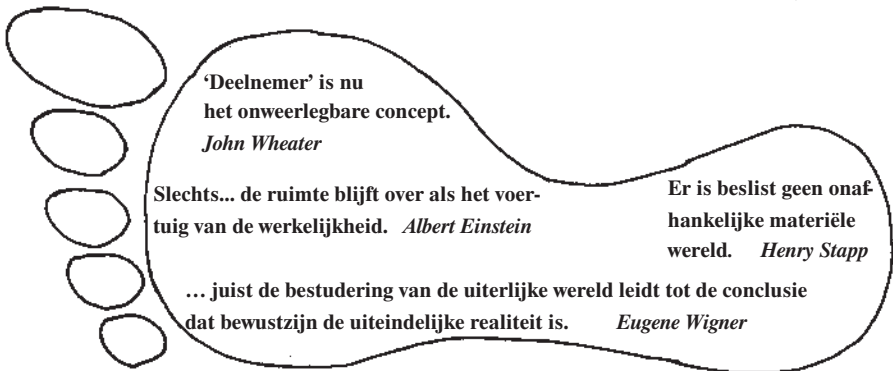
onzelfzuchtig levenswijze die eerder resulteert in een kwalitatieve transformatie van het denkvermogen dan in een opeenstapeling van kennis en kwantitatieve informatie, hoe geleerd dan ook.

Bronvermelding

1. *De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett*, Brief nummer 11 (chronologisch brief 65)
2. *Science Group Journal en Research Centre Journal*
3. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel II, 672
4. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 636-637
5. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 62-63
6. Paul A. Lavolette, *Beyond the Big Bang*, Park Street Press, 1995
7. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 612
8. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 519-520
9. Werner Heisenberg, *Science*, 19 maart 1976, blz. 1165
10. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 97, zie ook deel I, 55, 93 voetnoot
11. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 2
12. S. Garrett Service, *The Einstein Theory of Relativity*, New York, NY, E.M. Radimann, 1928, blz. 48
13. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 623
14. Robert Millikan, *The Autobiography of Robert A. Millikan*, blz. 273
15. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel II, 672
16. Robert Millikan, *The Autobiography of Robert A. Millikan*, blz. 273
17. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 379
18. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 635
19. Stephen W. Hawking, *A brief History of Time*, Bantam Press, 1988, blz. 8
20. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 17
21. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 4
22. Stephen W. Hawking, *A Brief History of Time*, Bantam Press, 1988, blz. 173
23. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel II, 149
24. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 219
25. Oliver Sacks, *The Man who Mistook his Wife for a Hat*, New York, NY Summit Books, 1985, blz. 64,66
26. Ralph H. Hannon, *The American Theosophist*, December 1984
27. Rupert Sheldrake, *The American Theosophist*, Special Fall editie 1983
28. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel II, 648
29. Richard Milton, *The facts of Life - Shattering the Myth of Darwinism*, Fourth Estate, Londen 1992
30. Michael A. Cremona en Richard L. Thompson, *Forbidden Archaeology*, Bhaktivedanta Boek, uitgegeven in 1994. Dit boek bevat archeologisch, geologisch en palaeontologisch bewijsmateriaal voor het weerleggen van de evolutietheorie van Darwin. Een korter en leesbaarder verslag van dezelfde auteurs is *The Hidden History of the Human Race* met een voorwoord van Graham Hancock (auteur van *Fingerprints of the Gods*). Dit werk is ook vertoond als

- een video van NBC Televisison Special, *The Mysterious Origins of Man*, gepresenteerd door Charlton Heston.
31. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 49
32. Isaac Newton, *Burndy MS*
33. James Lovelock, *Gaia - A New Look at Life on Earth*, Oxford University Press, 1995, blz 144
34. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 15
35. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 56
36. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel II, 702 voetnoot
37. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 607-608 voetnoot
38. Freeman Dyson, *Infinite in All Directions*, New York, NY, Harper & Row, 1988. Ook verschenen in *Time*, April 1988
39. George Wald, *Theosophical Research Journal*, juni 1986, 43; lezing gehouden op het jaarlijks

- Wetenschappelijk Seminar van de Theosofische Vereniging op 19 oktober 1985, te Wheaton, Illinois.
40. Interview van Barry Rohan, *Detroit Free Press*, 25 oktober 1983, geciteerd in *The Eclectic Theosophist*, San Diego, California, mei-juni 1984, blz. 5
41. Rupert Sheldrake, *A new Science of Life*, Paladin, Granada Publishing, 1984
42. E. Lester Smith, fragmenten uit *Intelligence Came First*, uitgegeven door E. Lester Smith, herzien door Patrick Milburn, The Theosophical Publishing House, USA, 1990; en *Inner Adventures - Thought, Intuition and Beyond*, The Theosophical Publishing House, USA, 1988
43. Bijvoorbeeld, diverse artikelen en brieven in *Electronic & Wireless World* over de afgelopen twee decennia
44. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, 558



Figuur 1: De Voetafdrukken van de Hedendaagse Wetenschap - Het aanraken van de teerste bloem beïnvloedt de verst verwijderde ster.

Volgende pagina: Tabel 1 - In vervulling gaan van theosofische voorspellingen over de toekomstige koers van de natuurwetenschappen en de cosmologie in de toekomst.

Noten bij tabel 1:

1. Dit is het traditionele oerknalmodel. Zoals in de tekst wordt verklaard, bevestigt *De Geheime Leer* niet het oerknalmodel zoals dit heden ten dage wordt opgevat - maar slechts enkele aspecten van de materiële tegenhanger van de esoterische grondbeginselen. Wetenschappelijke ontdekkingen van recente datum maken het in elk geval noodzakelijk dat het oerknalmodel voortdurend wordt gewijzigd en gemoderniseerd.
2. Er zijn diverse oerknalmodellen. Het model dat gekenmerkt wordt door een hoge concentratie en zwaartekracht voorspelt een cyclisch heelal, waarbij de gemiddelde dichtheid van de materie tegenwoordig wordt geschat op meer dan 5×10^{30} gram per kubieke centimeter.

Voorspellingen in <i>De Geheime Leer</i> door Blavatsky over de toekomstige koers van de Wetenschap	Bevestigende Wetenschappelijke Ontdekkingen in de Natuurwetenschappen en de Cosmologie
<i>Natuurwetenschappen (Natuurkunde en Scheikunde)</i>	
Ondergang van het Materialisme	
<p>'We bevinden ons aan het eind van de cyclus van 5000 jaar van de huidige Arische kali-yuga; tussen nu [d.w.z 1888] en 1897 zal er een grote scheur in de Sluier van de Natuur worden gemaakt, en de materialistische wetenschap zal een dodelijke slag krijgen'⁷</p>	<p><i>Experimentele ontdekkingen</i> 1895 X- stralen Röntgen 1896 Radioactiviteit - Becquerel 1897 Elektron - Thompson (stralende stof van Crookes) 1898 Radium - Curie <i>Theoretische leringen</i> 1900 Quantum - Planck 1905 Foto-elektrische kracht - Einstein 1905 massa gelijk aan energie - Einstein</p>
Algemene Ontdekkingen in de Natuurwetenschappen	
<p><i>Deelbaarheid van het atoom:</i> 'Het atoom is deelbaar, en moet uit deeltjes of uit sub-atomen bestaan....De hele wetenschap van het Occultisme is gebouwd op de leer van de illusoire aard van de stof en op de oneindige deelbaarheid van het atoom'.⁸</p>	<p>In 1897 werd het elektron ontdekt. Vervolgens werden proton, neutron, quarks, en andere deeltjes en anti-deeltjes ontdekt. 'Ve zullen afstand moeten doen van de filosofie van Democritus en het concept van fundamentele elementaire deeltjes'. -Heisenberg⁹</p>
<p><i>Eeuwigdurende beweging:</i> 'Het is een grondwet van het Occultisme, dat er in de natuur geen rust of ophouden van beweging voorkomt'¹⁰ 'Onophoudelijke Beweging.. is de eeuwigdurende beweging van het heelal in de zin van grenzeloze, altijd aanwezige RUIMTE.'¹¹</p>	<p>'Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat zowel in oneindig kleine, als in oneindig grote dingen, <i>alles in beweging is, we merken dat niets in rust is</i>'. - Garrett Service¹²</p>
<p><i>Onderlinge uitwisselbaarheid van massa en energie:</i> ' Voor de occulte Wetenschap, zijn kracht en stof slechts de twee kanten van dezelfde SUBSTANTIE.'¹³</p>	<p>De beroemde formule van Einstein: $E=mc^2$ 'Materie en stralende energie zijn in elkaar om te zetten.'-Millikan¹⁴</p>
<p><i>Atomaire energie:</i> 'De 'golfbeweging van levende deeltjes' wordt begrijpelijk door de theorie van een geestelijk universeel levensbeginsel, ... dat zich alleen op ons bewustzijnsgebied manifesteert als <i>atomaire energie</i>'.¹⁵</p>	<p>De formule van Einstein zegt dat als in elke seconde één gram massa in warmte wordt omgezet, voortdurend 90 miljard kilowatt energie wordt geproduceerd.' - Millikan¹⁶</p>
Oorsprong en periodiciteit van de Cosmos	
<i>Oorsprong</i>	
<p>'Het Heelal, dat zich ontwikkelt uit de centrale zon, het Punt, de altijd verborgen kiem.'¹⁷ De atomen die uit het Centrale Punt zijn geëmanneerd, stralen op hun beurt nieuwe energiecentra uit, die... zich vermenigvuldigen tot andere kleinere centra. Deze vormen... de wortels ... van werelden en 'mensdragende' bollen, tot ... de zeven rijken.'¹⁸</p>	<p>Het ultieme (mathematisch) punt bestaat op het moment van de oerknal tijdens het uur nul, waarop dit punt als ruimte-tijd expandeert om het expanderende materiële Heelal te vormen. (zie noot 1) 'Er was een tijd, de oerknal genoemd, toen het heelal oneindig klein en oneindig dicht was.' - Hawking¹⁹</p>
<i>Periodieke Wedergeboorte van het Heelal</i>	
<p>'Het verschijnen en verdwijnen van Werelden is als een regelmatig getij van eb en vloed.'²⁰ 'Dit proces (uitbreiding van het heelal gedurende een actieve periode en samentrekking van het heelal gedurende een passieve periode) heeft al een eeuwigheid plaatsgevonden en ons tegenwoordige heelal is er maar één uit een oneindige reeks, die geen begin en geen eind zal hebben.'²¹</p>	<p>Een cyclisch herhalend patroon van de oerknal (uitbreiding vanuit een punt) gevolgd door een eindkrak (zich terugtrekken in een punt). (zie noot 2) 'Volgens de algemene relativiteitstheorie, moet er in het verleden een toestand van oneindige dichtheid zijn geweest, waarbij de oerknal het wezenlijke begin van de tijd zou zijn.Op soortgelijke manier moet er, wanneer het totale heelal weer ineenstort, een andere toestand van oneindige dichtheid in de toekomst zijn, de eindkrak, dat het einde van de tijd zou zijn' - Hawking²²</p>

Tabel 2 - Het in vervulling gaan van theosofische voorspellingen over de toekomstige koers van de menswetenschap en het bewustzijn.

Voorspellingen in <i>De Geheime Leer</i> door Blavatsky over de Koers van de Wetenschap in de Toekomst	Bevestigende Wetenschappelijke Ontdekkingen in de Menswetenschappen en op het gebied van het Bewustzijn
<i>Menswetenschap</i>	
<i>Astraal Lichaam (Etherisch Dubbel)</i>	
<p><i>'Het hele geschilpunt tussen de profane en de esoterische wetenschappen hangt samen met het geloof in en het aantonen van het bestaan van een astraal lichaam binnen het stoffelijke, waarbij het eerste onafhankelijk is van het laatste'.²³</i></p> <p>'De theorie van Darwin over de overdracht van verkregen eigenschappen wordt echter in het occultisme niet onderwezen en niet aanvaard. Het stoffelijke ontwikkelt zich volgens de esoterische leer geleidelijk uit het geestelijke, het verstandelijke en het psychische. Deze innerlijke ziel van de stoffelijke cel - dit 'geestelijk plasma', dat het kiemplasma beheerst - is de sleutel die eens de poorten moet openen van de terra incognita van de bioloog, die nu het duistere mysterie van de Embryologie wordt genoemd.'²⁴</p>	<p>'Iedereen die een amputatie heeft ondergaan, even als iedereen die met hen werkt, weet dat een denkbeeldig lidmaat essentieel is als een kunstmatig lidmaat gebruikt moet worden.' - Sacks²⁵</p> <p>'Sheldrake wees erop dat zijn theorie (over morfische resonantie) eerder aan de wetenschap in de jaren twintig werd voorgelegd door William Mc Dougall. Men ontdekte dat bij een volgende generatie ratten (zelfs domme ratten) de vaardigheid om te ontsnappen uit een doolhof, die zich in een watertank bevond, aanzienlijk was verbeterd. Toen het experiment in Schotland en Australië werd herhaald met niet verwante rassen van ratten als controle-groep, ...maakte dat geen verschil: de prestatie van elke rat was vooruitgegaan.' - Hannon²⁶</p> <p>'Sommige aspecten van de hypothese van vormende causaliteit herinneren aan de grondbeginselen van ... de occulte methode, bijvoorbeeld het concept van het etherisch lichaam.. Naar de structuur van morfogenetische velden worden zich evoluerende cellen, weefsels en organismen gevormd. Zo wordt, bijvoorbeeld, in een menselijk embryo een zich ontwikkelend oor gevormd, volgens een morfogenetisch veld dat de vorm heeft van een oor.' - Sheldrake²⁷</p>
<i>De theorie van Darwin over Natuurlijke Selectie</i>	
<p><i>'Natuurlijke Selectie is geen entiteit; maar een geschikte uitdrukking om de manier te beschrijven waarop het overleven van de geschikten en het verwijderen van de ongeschikten onder de organismen in de strijd van het bestaan plaatsheeft. Maar volgens de bescheiden mening van de schrijfster is de natuurlijke selectie, de Selectie als een kracht, in werkelijkheid een zuivere mythe; vooral als men er zijn toevlucht toe neemt als verklaring voor de oorsprong van de soorten. Uit zichzelf kan zij niets voortbrengen en werkt slechts in op het ruwe materiaal dat haar wordt geboden. De werkelijke vraag waarom het gaat, is: welke OORZAAK - gecombineerd met andere secundaire oorzaken - brengt de 'variëteiten' van de organismen zelf voort.'²⁸</i></p>	<p>Natuurlijke selectie en toevallige en willekeurige mutatie zou onmogelijk de harmonie en complexiteit van het Heelal kunnen verklaren.</p> <p>'Ik aanvaard niet dat het neo-Darwiniaanse mechanisme van toevallige mutatie dat gepaard gaat met natuurlijke selectie, een duidelijk bewijs is van het aandrijvend mechanisme van evolutie. Tijdens een bespreking van het neo-Darwinisme als voorbeeld... bleek dat elke schijnbaar wetenschappelijke ontdekking die in de eerste plaats de basis voor de theorie legde en later bijdroeg tot de ontwikkeling ervan, nu onwaar te zijn.' - Milton²⁹</p> <p>De meest gezaghebbende uitdaging voor de theorie van Darwin is het onderzoek van Michael A. Cremo en Richard L. Thompson, <i>Forbidden Archaeology</i>, 1994.³⁰ Andere wetenschappelijke kwaliteitsboeken die op feiten berustende bezwaren tegen het Darwinisme geven zijn M. Denton, <i>Evolution: A Theory in Crisis</i>, 1985; R. Wesson, <i>Beyond Natural Selection</i>, 1991; A. Mebane, <i>Darwin's Creation-Myth</i>, 1994; M.J. Behe, <i>Darwin's Black Box</i>, 1996. Alle boeken zijn uitgegeven bij Science Frontiers, The Sourcebook Project</p>

Vervolg van tabel 2.

<i>Gaia</i>	
<p>'De gedachte van een universeel leven is een van die oude opvattingen die in deze eeuw tot het menselijk denken terugkeren omdat dit zich losmaakte van de antropomorfistische theologie. Het schijnt nauwelijks mogelijk dat de wetenschap - door het gebruik van termen zoals 'kracht' en 'energie' - nog veel langer voor zichzelf het feit kan verbergen dat dingen die leven bezitten, levende dingen zijn, of het nu gaat om atomen of planeten.'³¹</p>	<p>Gaia is het nieuwe idee dat de planeet Aarde zelf leeft en een levend wezen is, of in de woorden van Newton, dat 'deze aarde op een groot dier lijkt..die voor het dagelijkse gebruik etherische stof inademt en in grote lijnen de afvalprodukten van levenskracht uitzweet. - Newton³²</p> <p>'Gaia-hypothese: Deze postuleert dat de fysische en chemische hoedanigheid van de Aarde, de atmosfeer en de oceanen daadwerkelijk geschikt en aangenaam voor leven is gemaakt en wordt gehouden door de aanwezigheid van het leven zelf. Dit is in tegenstelling tot de gebruikelijke opvatting die inhield dat het leven zich heeft aangepast aan de omstandigheden op onze planeet.' - Lovelock³³</p>
<i>Bewustzijn en Denkvermogen</i>	
<p>'Parabraham (de Ene Werkelijkheid, het Absolute) is het gebied van het Absolute Bewustzijn.'³⁴</p> <p>' Absoluut Bewustzijn sluit de kenner, het gekende en de kennis alle drie in zich, en alle drie zijn één.'³⁵</p> <p>'Geen enkel atoom in de hele Cosmos is zonder leven en bewustzijn.'³⁶</p> <p>'Professor A. Winchell: Hoe weinig kan men op basis van het lichamenlijk bestaan op aarde zeggen over de noodzakelijke voorwaarden voor intelligent georganiseerd bestaan. Intelligentie is naar haar aard even universeel en gelijkvormig als de wetten van het Heelal. Lichamen zijn slechts lokale aanpassingen van de intelligentie aan bijzondere uitingsvormen van universele stof of kracht.'³⁷</p>	<p>Dat bewustzijn en denkvermogen niet de laatste producten waren van de stoffelijke processen in de evolutie van dieren, maar in plaats hiervan vooraf gingen aan de evolutie van al het leven. De natuur zelf manifesteert zich als intelligentie.</p> <p>'Ik geloof niet dat dit heelal toevallig tot stand kwam. Ik denk dat het denkvermogen in een zeer realistische zin in het heelal bestaat'- Dyson³⁸</p> <p>'Ik merkte dat Eddington in één opzicht zei dat de stof van de wereldstof denkstof is en dat hij aan deze een voornamere plaats toekende dan aan de fysieke stof.' - Wald³⁹</p> <p>'In elk stoffelijk atoom kan zich intelligentie bevinden.' - Josephson⁴⁰</p> <p>'In tegenstelling tot de filosofie van het materialisme, kan van het individuele bewustzijn gezegd worden een realiteit te bezitten die niet enkel een afgeleide is van de fysieke stof.' - Sheldrake ⁴¹</p> <p>'Met materialisten bedoel ik diegenen die, om zo te zeggen, verstandelijk achter zijn gebleven door halsstarrig te weigeren de mogelijkheid te erkennen van non-fysiek leven, ondanks al het bewijs hiervoor. Het is duidelijk dat alle werkelijk creatieve werkers in de wetenschap en de kunsten op intuïtie vertrouwen. Er wordt op gezinspeeld dat intuïtie een weergave is van een flits van de Cosmische Intelligentie. Op het spirituele niveau nemen we deel in Cosmische Intelligentie.' - Smith⁴²</p>

Uit: *The Theosophist*, november 2000
Vertaling: Ton van Beek

De toekomst van de Theosofische Vereniging¹

– Ali Ritsema

Het lijkt mij voor zich spreken dat het de leden van een vereniging zijn die bepalen wat de toekomst van een vereniging, welke dan ook, is. Dit geldt uiteraard ook voor de Theosofische Vereniging nationaal gezien, voor een loge plaatselijk of regionaal gezien en impliciet ook voor de Theosophical Society internationaal gezien. Daarbij moet worden opgemerkt dat als de leden daar allemaal verschillende ideeën over hebben, de toekomst daar een uitwerking van zal zijn en dus, lijkt mij, verwarrend en chaotisch zal zijn en derhalve zwak. Dit wil niet zeggen dat er geen verschil van mening kan zijn of verschillende benaderingen; dat is een heel andere zaak. Om een sterk toekomstbeeld te hebben over wat nodig is voor een organisatie om überhaupt te kunnen overleven, is het nodig het doel, het centrale doel of de taak van, in ons geval de TV, helder voor ogen te hebben.

Ali Ritsema is voorzitter van de Theosofische Vereniging in Nederland.



Ik wil een passage van de *Mahatma Brieven* onder de aandacht brengen, omdat deze passage naar mijn mening heel helder en in een paar zinnen aangeeft wat de taak van de Theosophical Society (TS) is en daarna zal ik op een paar aspecten ervan kort ingaan.

Het gaat om een aanhaling van Koot Hoomi (KH) in brief 81. Zoals de meeste van de lezers zullen weten, is KH een van de Mahatma's die erin toegestemd heeft een correspondentie aan te gaan met de heren Sinnett en Hume in de jaren 80 van de 19^e eeuw.

In deze brief 81 heeft KH het over een verstikkende grijze mist die psychisch gezien over India hangt. Naar mijn mening is dat een mist die niet alleen toen over India hing maar die zich uitstrekt over de hele wereld, ook nu nog. En dan zegt KH en daar gaat het me om:

'Hier en daar twinkelt een lichtpuntje dat een nog enigszins spiritueel ingesteld mens aangeeft, een persoon die de hogere kennis zoekt en worstelt, strijd levert, om haar te verkrijgen. Als het bakenvuur van het Aryan occultisme ooit nog weer ontstoken zal worden moeten deze verspreide vonken verenigd worden om er de vlam van te maken. En dit is de taak van de T.S.'

H.P. Blavatsky (HPB) stelt het nog scherper als zij stelt in de *Esoterische Opstellen* dat ‘het occultisme de strijd moet winnen vóór het einde van de 21^{ste} eeuw.

Werk voor de Theosophical Society

Dit betekent dat er werk aan de winkel is voor de Theosophical Society!

De verspreide vonken moeten verenigd worden om een vlam te maken voor het bakenvuur om de weg niet kwijt te raken in, zoals HPB het noemt, ‘de grenzeloze woestijn van illusie en materie, dat het aardse leven genoemd wordt.’

Dus laten we de mouwen maar opstropen en aan het werk gaan om uit te zoeken wat gedaan moet worden om het bakenvuur van het Aryan occultisme weer te ontsteken.

Overigens doet de aanhaling van KH sommigen misschien denken aan Stanza VII uit Deel II van *De Geheime Leer*, waar gezegd wordt, toen de Heren van Wijsheid afdaalden om weer geboren te worden, dat er ‘enigen intraden’; ‘zij werden de Arhats’. ‘Enigen wierpen de vonk uit; zij die slechts een vonk ontvingen, bleven ontbloot van kennis; de vonk gloeide zwak’. Anderen maken de koppeling niet; zij stelden dit uit; dat deel bleef zonder denkvermogen.

In *Esoterische Opstellen*, dat ook wel het derde deel van *De Geheime Leer* genoemd wordt, wordt gesteld dat dit het moment is waarop er een bijzondere vermenging plaats vindt van lichaam en geest. Dit is het begin van de strijd (bijna op leven en dood) tussen het goddelijke deel van de mens en het stoffelijke deel van de mens. Degenen die hun stoffelijke deel overwinnen, dus ‘meester’ worden over hun lichaam worden gerekend tot de ‘zonen van licht’. Zij zijn de Arhats die over het vuur van wijsheid beschikken. Zij zien helder; zij zijn de ‘zieners’. Degenen die de strijd met hun stoffelijke deel verliezen en ‘slaaf’ worden van de stof, worden ‘zonen van duisternis’ genoemd. Hun innerlijk licht is verduisterd of versluierd,

zo u wilt. Hun vonk brandt laag of zwak. Ik denk dan: dat zijn wij, onze vonk (van spiritueel bewustzijn) brandt zwak en wij moeten dat laag brandende vonkje individueel en collectief tot een vlam zien te maken.

Het Aryan occultisme

Laten we teruggaan naar de aanhaling van KH in genoemde brief 81 en onderzoeken wat uitgelegd wordt over de woorden ‘Aryan’ en ‘occultisme’.

In de *Theosophical Glossary* wordt het woord ‘occult’, ‘occultus’ uitgelegd als ‘verborgen’, ‘geheim’ en een occultist is iemand die de verschillende takken van de occulte wetenschap bestudeert. Occulte wetenschappen worden uitgelegd als zijnde ‘de wetenschap van de geheimen van de natuur – ook wel hermetische of esoterische wetenschappen genoemd’.

Ik denk dat je hier kunt verwijzen naar het derde doeleinde van de TV – het onderzoeken van de onverklaarde wetten van de natuur.

Het is deze occulte wetenschap die altijd verborgen geweest is en onderwezen werd in de mysteriescholen. De mysteriën worden dan ook wel genoemd: ‘het in de vorm van drama’s gegoten occultisme’.

Volgens HPB wordt met ‘waar occultisme’ Theosofie bedoeld en zij noemt dat ‘de grote verzaking van het zelf, onvoorwaardelijk en volstrekt in gedachten zowel als in daden. Het is *altruïsme*. Niet voor zichzelf maar voor de wereld leeft hij.’

KH maakt ditzelfde in andere woorden heel duidelijk als hij in brief 38 van de *Mahatma Brieven* zegt dat ‘het zelfzuchtigheid en exclusiviteit is die ons land hebben gedood en het uwe zullen doden’!! En exclusiviteit staat volgens het woordenboek voor: ‘het uitsluiten van anderen, kliekgeest’.

Wat wordt bedoeld met het woord ‘Arya’? Arya is een Sanskriet woord dat staat voor ‘the holy’, dat wat gewijd, geheiligd, geestelijk volmaakt is. Volgens de

Theosophical Glossary was het de titel die gegeven werd aan de Rishi's (= ander woord voor Adepten), degenen die de vier waarheden waren meester geworden en het pad naar nirvana, het viervoudige pad waren binnengegaan. Deze vier paden, die ook gezien kunnen worden als stadia, kunnen alleen worden binnengegaan dankzij grote spirituele ontwikkeling en groei in 'holyness' en worden ook genoemd de 'vier vruchten'.

Interessant! Want van 'vier vruchten' is ook sprake in Stanza VI, (sloka 7) van Deel I van *De Geheime Leer*, als aangegeven wordt wat de opdracht is op onze aarde (de vierde spaak van het kleine wiel, onze keten), namelijk: 'Bereik de vierde 'vrucht' van het vierde pad van kennis dat naar Nirvana² leidt en ge zult begrijpen, want ge zult zien.....'

Het vierde pad en de vierde vrucht. Waar slaat dat op?

Vier graden van Arhatschap

We hebben gezien dat er sprake is van vier paden of stadia van ontwikkeling naar nirvana; deze corresponderen met de vier graden van Arhatschap. De eerste graad wordt genoemd 'de srotapatti', hij die de stroom naar de nirvanische oceaan is binnengegaan. De tweede graad is een Sakridaganim, 'hij die nog maar één keer meer geboorte zal ontvangen voordat Nirvana bereikt wordt'. De derde graad is een Anagamin, 'iemand die niet langer geboren hoeft te worden in de wereld van verlangen'. Maar het is de Arhat (de vierde graad) die genoemd wordt 'the worthy one', 'hij die waardig is gebleken en goddelijke eerbewijzen heeft verdiend'; wij zouden zeggen cum laude geslaagd is. Het is de Arhat die het beste en hoogste pad is binnengegaan en die bevrijd is van wedergeboorte.

Met andere woorden: de Arhat heeft de vier waarheden ontdekt, en heeft de vierde vrucht bemachtigd van het vierde pad van kennis. Het is hij die begrijpt en ziet.....

(Uiteraard zijn de namen en de stadia slechts labels, naamkaartjes, die op zich niet belangrijk zijn.)

Een prachtig netwerk

We zijn inmiddels de 21^{ste} eeuw binnengegaan; er ligt een prachtig netwerk van de Theosophical Society over de hele wereld. Wat gaan we daar mee doen in deze eeuw?

Zal aan de opdracht, die door KH geschetst wordt, gestalte worden gegeven? Zullen inderdaad de verspreide vonken, de nog enigszins spiritueel ingestelde mensen, verenigd worden om er de vlam voor het bakenvuur van te maken? Zal er geworsteld en strijd geleverd worden om de hogere kennis te verkrijgen? Zullen het occultisme en dus het altruïsme het winnen van het egoïsme, van de zelfzuchtigheid, van de klikgeest??

Het is, mijn inziens, de moeite om het te proberen méér dan waard.

En bovendien staan we niet met lege handen. Want wat ik tot dusver heb aangegeven mag dan misschien wat theoretisch lijken maar dat zijn woorden altijd. Het wordt praktisch op het moment dat we de aanwijzingen die gegeven zijn over dat Arya - pad, in ons leven daadwerkelijk opvolgen. En aanwijzingen worden genoeg gegeven. Sla er *De Stem van de Stilte* maar op na. In feite gaat dit boekje alleen maar over dit pad.

Volgens *De Stem van de Stilte* is het Pad één, maar aan het eind tweevoudig. De stadia ervan zijn aangegeven door vier en zeven poorten. Aan het ene eind: onmiddellijke gelukzaligheid en aan het andere: uitgestelde gelukzaligheid. Het ene pad staat bekend als het 'open' pad, ook wel genoemd het pad van bevrijding. Het tweede pad wordt genoemd het verborgen pad, oftewel het pad van verzaking en wordt daarom ook wel het 'pad van smart' genoemd. (Noemde HPB occultisme niet de grote verzaking van het zelf??)

‘Welk pad zul je kiezen, jij met het onverschrokken hart? De “leer van het oog”, viervoudig Dhyana, of zul je je weg zoeken door de Paramita’s, zes in getal, edele poorten van deugd die leiden naar Bodhi en naar Prajna, de zevende stap van Wijsheid?’

Het is de srotapatti, die de stroom is binnengegaan naar Nirvana en aan wie, na zeven korte en snel voorbijgaande geboorten nirvana ten deel zal vallen. Dit, zo wordt gesteld, is het pad van Dhyana. Dit is het open pad van eigen individuele bevrijding uit de gebondenheid aan de stof en van het lijden op deze wereld. Omdat dat het doel is wordt degene die dit pad gaat door nirvana als het ware geabsorbeerd, zonder een spoor achter te laten.

Zo gaat het echter niet als de srotapatti het Arya-Pad heeft afgelegd en zijn doel heeft bereikt. En *De Stem van de Stilte* legt in poëtische taal uit dat alle oorzaken om weer te worden geboren, moeten worden uitgerukt. Maar dan staat er: ‘Wacht leerling.....één woord nog. Kun je goddelijk mededogen vernietigen? Mededogen is geen attribuut. Het is de Wet der Wetten, eeuwige harmonie, een oeverloze universele essentie, de Wet van eeuwige liefde.’

Hier ligt het verschil tussen de twee paden. De gelukzalige staat van nirvana wordt opgegeven uit mededogen om slechts te leven voor het welzijn van de wereld. Dit is het pad van verzaking. De zevende stap is bereikt en de poort van uiteindelijke kennis doorgegaan maar slechts om weer met het lijden verenigd te worden. Hier wordt de srotapatti een bodhisattva. Hier wordt gekozen voor wijsheid en voor het doorgeven ervan! Het gaat erom dat allen en niet slechts een individu uiteindelijke bevrijding ten deel zal vallen. Immers, ‘Kan er gelukzaligheid zijn wanneer al wat leeft moet lijden? Zult u gered worden en de hele wereld horen wenen?’

Het geheim van dit alles ligt in het woordje ‘prajna, dat staat voor wijsheid maar dat, interessant genoeg, ook een synoniem is voor Mahat, en Mahat staat voor de ‘universal mind’, het universele denken. En in één van de Mahatma Brieven (de Engelse chronologische editie, p. 508) staat dat het alleen de adept is die over de werkelijke kennis beschikt omdat zijn ‘mind’, zijn denken dus, ‘*en rapport*’ is - in harmonie is - met de ‘universal mind’, met het universele denken.

Steil en doornig pad

Hier ligt de clou van dat verborgen pad, van het Aryan occultisme.

Dat het eenvoudig en gemakkelijk zal zijn om deze weg te bewandelen, zul je, denk ik, niemand horen zeggen. Het pad wordt niet voor niets steil en doornig genoemd.

Desalniettemin ligt het er, het ligt in feite voor onze neus als we maar zouden willen begrijpen en zien....

Gedurfd? Ja! Uitdagerd? Zeker! Onmogelijk? Nee! Het ligt binnen het bereik van elk mens maar het moet wel kenbaar worden gemaakt.

Het is in feite het pad van wat genoemd wordt ‘de opwaartse boog’, waarbij de spirituele kant van de mens zich langzamerhand bevrijdt van de gehechtheden aan de materiële kant van het leven waardoor uitbreiding van bewustzijn kan plaatsvinden en de mens langzamerhand in staat is zich af te stemmen op gebied van het universele denken.

Dit was het thema van het wereldcongres in Sydney, afgelopen januari: ‘In tune with the Universe’.

Theosofisch gedachtegoed duidt de weg

De wereld is in nood en zal in nood blijven verkeren zolang het denken van de mens ik-gericht en dus beperkt en begrensd is. Dat de wereld een bakenvuur, een oriëntatiepunt, nodig heeft zodat de mens, de mensheid, bewust kan evolueren in

bedoelde richting, opwaarts, staat voor mij buiten kijf. Het is het theosofisch gedachtegoed dat duidelijk en onomwonden de weg duidt voor wie het wil zien. Hoe zou de weg, het pad, überhaupt gevonden kunnen worden als er geen baken zou zijn? Om het bakenvuur vanuit de verre verten te kunnen zien is het nodig dat de vlam helder en sterk is. Daarvoor te zorgen nu

en in de toekomst is de taak van de Theosofische Vereniging.

Noten

1. De Theosofische Vereniging in Nederland is de Nederlandse afdeling van de Theosophical Society (Adyar).

2. Nirvana is een Sanskriet woord dat betekent 'uitblazen'; bedoeld wordt het uitroeien van de gehechtheden aan het wereldse bestaan.

FOR YOUR INFORMATION



The European School of Theosophy

will hold its annual study week at
The International Theosophical Centre
at Naarden, The Netherlands

22nd -29th September 2001

'The Spectrum of Theosophy'
with
Edi Bilimoria ~ Geoffrey Farthing
Yves Marcel ~ Phan-Chon-Tôn
Colin Price ~ Harold Tarn

The European School of Theosophy is intended to advance students of Theosophy to a deeper understanding of the theosophical teachings. The directors advise intending participants that it would be helpful to read 'The Key to Theosophy' before attending.

The daily programme will start with meditation followed by lectures and discussions. The evening programmes include music with devotional reading, a lecture on the history of the Dutch Section and a concert of baroque music. A mid week afternoon outing is being considered. For further information and an application form, write to the Secretary: Ingrid Eberhard-Evans
Benglog, Llanddeiniol, Llanrhystud SY23 5AW
Wales U.K.
Tel/Fax: 0044 (0)1974 202958
E-mail: ingridee@lineone.net

The Directors of the School would not wish anyone to be prevented from attending for financial reasons. Write to the Secretary giving your theosophical background.

Geven is krijgen

– Beatrice Bruteau

Ik zou graag de tegenstrijdigheid van *geven is krijgen* nader willen overdenken. In zekere zin is het de samenvoeging van twee andere contradicties, *het teken van het kruis en leven is sterven*¹ en is het de meest duidelijke openbaring van de zegen die het teken van tegenstellingen belooft.

Dr. Beatrice Bruteau heeft wereldwijd lezingen gegeven en ze heeft boeken geschreven over Aurobindo, Teilhard de Chardin en over haar eigen benaderingswijze van spirituele onderwerpen. Dit artikel is een vervolg op 'Leven is sterven', *Theosofia*, nr. 1 2000.



Het is het punt waarin een ons al vertrouwde uitnodiging wordt geboden om bewust en weloverwogen de heilige cirkel van tegenstrijdigheden binnen te gaan. 'Hij die zijn leven tracht te behouden zal het verliezen, maar wie het verliest zal het verwerven.' (Lucas 17:33) Christenen zien hierin een oproep tot nederigheid, en in het bijzonder tot liefdadigheid. Maar meer van belang is wat voor soort mens we zijn. Wij zijn kinderen van de God van Liefde, en daarom zijn we liefdewezens. En de aard van Liefde is zichzelf weg te geven. Alleen doordat zij geeft kan het liefde genoemd worden, kan men zichzelf tot uitdrukking brengen, kan zij leven verwinnen. Hoe meer wij daarom onszelf in liefde geven, des te meer zullen we onszelf zijn, levend worden, des te meer zullen we leven.

Dit betekent niet dat we eerst onszelf moeten geven of ons leven moeten verliezen en dat vervolgens iemand ons het eeuwige leven schenkt als beloning voor onze goede of heldendaden. Met beloningen heeft het niets te maken. Het is gewoon de aard van liefde en leven. Geven is krijgen. Dit is de enige soort 'winst' die er op spiritueel gebied bestaat.

Het lijkt mij toe dat dit de enige van alle regels is. Dit is het koningschap Gods, het rijk van God, de wet van God. Zo leeft de Drie-Eenheid. De Vader heeft niets voor

de Zoon achtergehouden, maar hem alles gegeven. (Joh. 13:3, 16:15), en de Zoon geeft zich volledig over aan de Vader. (Joh. 17:10; Luc. 23:46; Cor. 15:8). Als dit niet zo was, konden zij niet bestaan, want dit is wat jezelf zijn inhoudt. Dat is het punt. Daarom moeten wij volgens dezelfde wet leven. Dit wordt bedoeld met het gebed: Uw koninkrijk kome, Uw wil geschiede, op aarde zowel als in de hemel

Wat ik het 'grote wiel' noemde, de cyclus van de onzichtbare God via de Voortgebrachte Verklarende God [die een tekst of geschrift o.i.d. interpreteert] tot de Zelf Realiserende God, is precies zo'n cyclus van geven/krijgen of leegmaken/zijn. En het 'kleine wiel', het sterven/leven van het eindige universum wordt door dezelfde wet in beweging gezet.

Het kleine wiel is als een tandrad op het grote wiel. Het sterven/leven wordt beheerst door de Verklarende God van de Trinitaire Cyclus. Wat de Voortgebrachte God doet als exegese is sterven/leven.

Absolute Wezen is transcendent

Maar het zijn niet alleen de Christenen die dit geheim hebben gekend, de Hindoes erkennen dat het Absolute Wezen, Brahman uiteindelijk transcendent is, zonder enige vorm; en toch is het dit alles geworden. 'Dit alles' is constant in beweging, voortkomend uit het Absolute, voor bepaalde tijd verblijvend in relaties en dan weer oplossend in het Absolute. De uiteindelijke werkelijkheid is zowel Naguna Brahman, (zonder, en uitstijgend boven het snoer van elementen waarvan het universum is geweest) en Saguna Brahman, (samengesteld uit de elementen in hun dynamische betrekkingen). Een tegenstrijdige waarheid, maar toch maar één God. En de waarheid omtrent jou is: 'Gij zijt Dat'. Het doel van jouw spirituele leven is om dat te realiseren.²

De Tao heeft twee aanzichten. De Tao waarover niet gesproken kan worden is de onzichtbare Bron van alles; de Tao waarover men wel kan spreken is de Moeder

van alle eindige dingen. 'Deze twee vormen een paar en liggen als de grondslag onder alle dingen, hun samengaan ligt op het diepste niveau, is de toegang tot de wortel van de wereld'.³ De wijze die hen bestudeert is aan hen gelijk: 'Daarom stelt de wijze zichzelf in de laatste plaats, en vindt zichzelf als eerste. Verlaat zijn zelf en behoudt zichzelf.' Komt het niet doordat hij geen zelf heeft, dat hij in staat is zichzelf te realiseren?⁴

Het Zen Boeddhistische verhaal van onze spirituele queeste kan verteld worden door de beelden van de ossenhoeder. Vanuit de eerste sporen van een diepere werkelijkheid door het zien, vangen, temmen en tenslotte vergeten, ons verlichte bewustzijn te objectiveren, komen we bij het Grote Niets, het Onuitsprekelijke, 'noch zijn, noch niet zijn, noch beide, noch geen van beide'.⁵ En dan draait de wereld terug. Wanneer alle dingen terug zijn gekeerd naar de Bron, dan vertoont die Bron zich als alle dingen. Het is als een 'heen en weer slingeren, voor- en achterwaarts'. Of als 'twee zijden van één vel papier, een papier dat geen dikte heeft. De twee zijden zijn niet één, maar ook niet twee'.⁶

*'We zouden dit moeten kunnen begrijpen; het is welbekend dat men zowel in India als in China vanaf het eerste begin heeft vastgehouden aan het Boeddha-dharma ... de non-dualiteit van werkelijkheid en verschijning.'*⁷

Nirvana, de leegheid van het Vormloze Absolute, is eveneens Samsara, de rusteloze beweging van de kosmos.

Daarom vindt men de verlichte mens de wijze in het dorp van de wereld, waar hij mededogen in de praktijk brengt, waar hij gaven uitdeelt. Tegenstelling in zijn leven tot uitdrukking brengend.

Dit is wat ik soms de *wederopstanding van het lichaam* heb genoemd. Na, of in werkelijkheid samen met de realisatie van de vereniging met de Bron God, komt realisatie met de Voortgebrachte God, het voortdurend spreken van de Onzichtbare, een

Spreken dat nog steeds ‘in de wereld speelt’. (Spreuken 8:31)

Deze Wijsheid die speelt, dit Goddelijk Woord, houdt nooit op; het heeft ‘geen plek om zijn hoofd ter ruste te leggen’. (Matth. 8:20). Het ‘gaat door met werken’ (Joh. 5:17). Ik interpreteer dit als de voortdurende evolutie van de kosmos als een geheel, wat ook een voortdurende evolutie van ons bewustzijn inhoudt.

Proces van verlichting

We zijn constant bezig met het proces van verlichting. En zo hoort het ook te zijn. Dat is de aard van de Verklarende God. Het proces gaat eeuwig door met het interpreteren van de diepten van de Goddelijke Leegte. Dit proces zelf en onze eigen participatie erin gaat altijd door en bestaat uit leven/sterven. Ik denk dat het heel belangrijk is om dit goed te beseffen. We denken vaak dat exegese betekent dat we het ene stel woorden verklaren door een ander stel woorden. Maar de Goddelijke Uitleg (verklaring, exegese), die bestaat uit kosmische evolutie, is een *interpretatie* van het Vormloze d.m.v. vormen. Deze vormen zijn van allerlei soort. De fysieke, chemische, biologische en sociale structuren van het universum *zijn* zulke vormen en woorden om het Onzichtbare te verklaren. Maar onze menselijke woorden en andere symbolen maken ook deel uit van deze exegetische onderneming.

En hier wil ik er ons ook aan herinneren dat de Levenswet ook op dit werk van toepassing is.

Vernieuw het denken

Het is een kwestie van steeds maar weer sterven om te kunnen leven. Als we proberen te blijven bij onze eigen manier van de dingen te zeggen, te symboliseren of op te vatten, zal onze spiritualiteit sterven. Alleen door ons denken voortdurend te herzien —je zou het een doorlopend *berouw* kunnen noemen!—kunnen we levend blijven. Metanoia (het verkrijgen van een beter inzicht, vert.) wordt voortdu-

rend van ons gevraagd. Vernieuw het denken. We kunnen verstrikt raken in onze symbolen en leerstellingen. Dan gaan we niet alleen zelf het (ware) leven niet binnen, maar we kunnen ook nog diegenen hinderen die er door hun eigen manieren om het grote Inzicht tot uitdrukking te brengen met andere woorden dan waarmee wij zijn grootgebracht, wel zouden zijn binnengegaan. (Math. 23:13).

Maar achter en boven elk van onze interpretaties van het Werkelijke, is er ook nog een betekenis, waarbij alle woorden en symbolen in het niet verdwijnen en de Bron in zijn vormloosheid en Leegte wordt gerealiseerd.

Desalniettemin brengt juist die Bron dat Woord weer naar boven (Rom. 6:42), want absolute Leegte is de leegmakende activiteit die de Exegese voortbrengt. En zo wandelt de taal opnieuw over de aarde, (trachtend) het Onzichtbare te symboliseren en uit te drukken.

Ik denk dat dit deel uitmaakt van het verrijzenisverhaal van Emmaus (Luc. 24: 13 e.v.). Het is in de context geplaatst van de dood van het Woord. De symbolen, waarop wij onze hoop hadden gevestigd hebben gefaald. Maar dan wandelt de Verlichter samen met ons en legt de betekenis en het gebruik van de symbolen uit, en ook hoe het klopt dat het symbool eerst moet sterven om in zijn luister te worden hersteld; het bewijs dat alle symbolen tekort schieten om het Onbegrijpelijke te vatten, want dat is zeker het hoogste wat enig symbool kan zeggen. En beetje bij beetje begint het duidelijk te worden dat woorden nooit toereikend zijn voor de Bron, terwijl de Bron zelf nooit stopt met spreken, en zijn Woord overall rondom ons is en wijzelf ook dat Woord en uitdrukking zijn, kinderen van het Onzichtbare, en tenslotte dat ons eigen spreken, in al zijn verschillende en veranderende vormen, het Woord is en ons voedt als met Brood gedurende ons verdere leven.

Nu beginnen we werkelijk te zien hoe het teken van tegenstelling het teken van zegen is.

Wij zelf zijn de tegenstelling omdat we als kosmische wezens in eendigheid gevormd werden, maar in werkelijkheid zijn we kinderen van God, zoals ons herhaaldelijk is gezegd: ‘Gij zijt Goden, kinderen van de Allerheiligste, gij allen’. (Psalmen: 82:6); ‘God, en als het om kinderen gaat, dan erfgenamen... van God’ (Rom. 8: 16-17); ‘zijn goddelijke kracht heeft ons alles wat relevant is voor leven en goddelijkheid toebedeeld... Waarmee hij ons toegestaan heeft om ... deel uit te maken van de goddelijke natuur’ (1 Petr, 1:3-4); ‘Geliefden, wij zijn nu Gods kinderen, en het is nog niet duidelijk wat wij (eens) zullen zijn’ (1 Joh. 3:21).

Want onze vormloosheid als erfgenamen of als deelnemers in het goddelijk bestaan, is oneindig creatief. Het toont en verklaart zich voortdurend aan ons in levende en stervende vormen. En wij zijn leden van dat gehele Lichaam, dat totale systeem.

En nadat we ons dan zo hebben losgemaakt van onze niet-verlichte stelling dat we niet anders zijn dan eindige vormen, en we ons onze heerlijkheid als kinderen van God hebben gerealiseerd, komen we nu weer bij de goddelijke activiteit van scheppen, een diepgevoelde erkenning van incarnatie, van tijd, evolutie, historie, en van het leven van alledag.

Nu kunnen we leven van binnenuit naar buiten.

God direct tegenwoordig in symbool

We laten ons niet langer in met symbolen die vanuit iets dat erachter ligt of dat verder gaat dan zichzelf, verwijzen naar iets anders waar ze voor staan en dat ze symboliseren.

De symbolen stellen nu onmiddellijk voor wat ze symboliseren; de gesymboliseerde, de onzichtbare God is direct tegenwoordig in het symbool, de Exegeet. Wanneer iemand nu aan de schriftverklaarder vraagt om aan te tonen wat het symboliseert, is het antwoord dat die vraag geen enkele zin heeft; als je de Exegeet begrijpt, zie je de Onzichtbare (Joh. 14:9).

Niet dat de tegenstelling dan is verdwenen. Wijzelf zijn het Lichaam van Christus, de Exegeet; wij zijn het historisch proces, de kosmische evolutie, wij zijn reëel in onze gevormdheid en in onze eendigheid, zowel als in onze vormloosheid en in onze oneindigheid door onze goddelijke afstamming. Het christendom is een historische religie, zegt ze en benadrukt ze. Maar als zodanig is het dan een mythe van zichzelf; juist het bijzondere karakter ervan leert ons dat een bepaald historisch verhaal altijd plaats moet vinden, dat dat de goddelijke activiteit, het goddelijk leven is. Elk historisch verhaal is bijzonder en daarom is ook iedere bijzonderheid essentieel. Elk verhaal is een verklaring van het Onzichtbare.

En wij als het Lichaam van Christus, zijn ook reëel in onze historiciteit. We moeten geen docetisten worden in ons christen-zijn. (De leer van de docetisten hield in dat Christus niet een menselijk lichaam had, maar dat het een geestesverschijning was of een of ander hemels wezen).

De godheid is *reëel*, maar het verhaal, de eendigheid en de expressie van het Onzichtbare zijn dat ook. De Vader is niet de Zoon en de Zoon is niet de Vader. Maar de Vader is in de Zoon en de Zoon is in de Vader en de Vader en de Zoon zijn niet twee. Er is transcendentie, er is wederzijdse immanentie en er is maar één God.

Onze spiritualiteit maakt dit alles tot een realiteit.

Het nu

Wij zijn, juist nu, daar waar dit alles gebeurt. Niet ergens anders, niet *op een ander moment*.

Om het goddelijk proces, de Trinitaire levenscyclus zelf te realiseren moeten we nu onze bijdrage leveren, want wij zijn nu ter plekke. Het speelt in het nu, ‘Ziet het is nu het juiste moment; nú is het de dag des heils’ (2 Cor 6:2). En *wat* is het dat er vandaag gebeurt? Het leven van alledag. Niets in het bijzonder. Het Onzichtbare is niet alleen bij bijzondere gelegenheden, dramatische gebeurtenissen of bij mensen

en daden van lang geleden aanwezig. Hij is er nu, bij wat nu gebeurt, in onze alle-daagsheid, bij ons werk om brood voor het avondeten op tafel te krijgen.

Maar wanneer we verlicht zijn, wanneer onze ogen geopend zijn, zullen we de aanwezigheid van het Onzichtbare herkennen in dit werelds gebeuren, in deze historische realiteit. (Luc.24:31) En dan zal ons leven gezegend zijn. We zullen onmiddellijk, grondig en intensief in het huidige moment herkennen hoe gezegend we zijn in de tegenstelling van zowel vormloos als gevormd te zijn, te sterven en te leven binnen het schema van de tijd, te sterven voor het tijdelijke om te leven in het eeuwige, alleen om te ontdekken dat het leven in het eeuwige leven in het tijdelijke is. Want zelfs het eeuwige behoudt het leven niet voor zichzelf maar stort het uit in talloze vormen.

Je kunt het gewone dagelijkse leven niet bevorderen tot een manier om de aanwezigheid van de Onzichtbare tot realiteit te maken. Iedere beweging die we maken, iedere ademhaling die we plegen, geeft uitdrukking aan de Ultieme Realiteit. Het is heel letterlijk zo, dat we 'leven, bewegen en ons bestaan hebben in God' (Hand. 17:28). Dus hier is onze laatste tegenstelling. Het is waar dat het historische leven, de Exegese van het Onzichtbare, altijd voortgaat. Elk moment leidt naar het volgende. Er is een evolutie van het goddelijke als kosmisch gegeven waarin complexiteit en bewustzijn toenemen, 'want de schepping wacht met gretigheid op het onthullen van de kinderen van God' (8:19). Wij geven onszelf om dat te bevorderen. En toch - hier komt de contradictie - is er niets dat, in zijn diepste werkelijkheid een middel tot een doel is; alles - ieder moment - is een doel en heeft een waarde in zichzelf; alles is de tegenwoordigheid van God, volledig en werkelijk, precies hier en nu.

Toegepast op onszelf

Wanneer we dit nu op onszelf toepassen betekent dit het volgende:

We zijn al gezegend omdat we kinderen van God zijn, maar toch moeten we onszelf erin trainen om het te zien, te waarderen, ernaar te leven. Het is niet voldoende om er kennis van te hebben; om te zeggen dat we *erin geloven*; het is niet voldoende om op de helden uit het verleden te wijzen, die bij de realisering van hun goddelijke afstamming voorbeelden voor ons allen werden en ons de dingen openbaarden. Het is ook niet voldoende hen toe te juichen en te aanbidden. (Math. 7:21) Wijzelf moeten dezelfde dingen doen (Joh. 14:12). 'Wanneer ge deze dingen weet, zijt ge gezegend als ge ze ook doet.' (Joh. 13:17 vgl. Luc. 6:46; Rom. 2:13; 1Joh. 2:17).

Maar het proces van verlichting gaat door. Zelfs als we tot op zekere hoogte weten dat we kinderen van God zijn, is het nog niet duidelijk geworden wat we zullen zijn. Juist de ontplooiing van het onbekende, het Onkenbare, betekent de aanwezigheid van het Onzichtbare. Dit is de Exegese, het gelaat van de Godheid dat zich vertoont, met dezelfde luister als het Onzichtbare zelf. Hoewel we dus dat wat achter ons ligt met rust laten en vergeten en ons voorthaasten in dit proces van ontplooiing tot wat zal blijken te zijn (Phil. 3:13), is het Goddelijk Proces toch op het punt waarop zij nu behoort te zijn. We leven daarom volledig op elk moment, zowel in het aspect van vooruit geven als van de stilte van de eeuwige aanwezigheid ervan. Een diepgaand begrijpen en in praktijk brengen hiervan vormen onze zegening en ons deelhebben in het leven van de Heilige Drie-Eenheid. En aldus betrekken we dit, door onszelf te zegenen met het teken van tegenstellingen die we hebben besproken, op onszelf en geven ons over aan het Drievoudig Levensproces, dat in tegenstellingen wordt gerealiseerd, en we bevestigen dat het zo is en zal zijn, en daarmee erkennen we dat we daartoe behoren en geven we ons daaraan.

We besluiten deze zegening door te zeggen: Amen.

Aanhalingen:

1. Zie 'Leven is sterven', Beatrice Bruteau, *Theosofia* 1, blz. 22
2. Denk ook aan: de Triade: Brahma (projectie), Vishnu (onderhoud en ontwikkeling), Siva (realisatie, oplossing en terugkeer naar de bron); de Godin Kali (tijd) die haar kinderen voortbrengt, zoogt en tenslotte verslindt; Siva verenigd met Shakti (productieve en verklarende energie) als de gevormde wereld, Siva alleen als *sava* (een lichaam), de vorm in het Absolute teruggetrokken.
3. Lao Tse: De Weg van het Leven, *Tao te Ching*, vert. door R.B. Blakney (New York: Mentor 1955), blz. 53
4. Lao Tse: De Weg der Wegen, *Tao te Ching*, vert. en commentaar Herrymon Maurer (Princeton, NJ: Fellowship in Prayer, 1989), blz. 5
5. Robert E. Carter, *The nothingness beyond God: An Introduction to the Philosophy of Nishida Kitaro* (New York: Paragon 1989), blz. 74
6. Ueda Shizuteru, 'Emptiness and Fullness: Sunyata in Mahayana Buddhism', *The Eastern Buddhist*, dl. XV, nr 1 (voorjaar 1982), blz. 19. zie ook Carter, op.(?) cit., blz. 75
7. Dogen Kigen, *Shabogenzo*, hoofdstuk 'Bendowa.'. zie ook Hee-jin Kirm, Dogen Kigen, *Mystical Realist* (Tucson University of Arizona Press, 1987), blz. 114

Uit: *The Theosophist*, november 1999

Vertaling: Corrie Blaak

Jaren heb ik naar het Vele in het Ene gezocht,
Ik verwachtte verloren golven en gebroken stralen te vinden,
En in de zon verschoten kleuren van de regenboog—
De dageraad en de schemering van vergeten dagen.

Maar nu zoek ik het Ene in elke vorm,
En ik veracht het beeld niet dat de dauwdruppel laat zien,
Noch het vriendelijke licht dat na de storm schijnt,
Of de droom die zich in menig schemeruur ontvouwt.

Oorzaken van lijden bij dieren

De vraag die in dit artikel centraal staat is: “De incidenten in een mensenleven zijn te danken aan zijn karma, maar wat veroorzaakt lijden in het geval van dieren?”

Achtereenvolgens geven John Algeo, Mary Anderson, Joy Mills en Radha Burnier hun visie.



John Algeo: Het lijkt mij dat karma geen persoonlijke zaak is, of een persoonlijke wet. Het is natuurlijk waar dat alles wat ik doe als persoon bepaalde gevolgen zal hebben die zullen uitwerken op mij als persoon. Maar zoals Madame Blavatsky zegt, karma is de Universele Wet; het is de wet van orde in het heelal. En, zegt zij, karma werkt op bepaalde terreinen. Dus wij moeten ons bewust zijn van de gebieden waarop karma werkt.

Bijvoorbeeld, sommige dingen die ik als persoon doe in dit leven, zullen gevolgen hebben die mij raken in dit leven; dat is het karma van mijn persoonlijkheid. Andere dingen die ik doe zullen effecten genereren die geen gevolgen zullen hebben in dit leven, maar wel in een volgend leven; dat is het karma van mijn individualiteit. Op dezelfde manier zijn sommige dingen die ik in dit leven heb ervaren de gevolgen van handelingen in vorige levens. Dus er is het gebied van mijn persoonlijke karma en van mijn individuele karma, mijn karma als een reïncarnerende entiteit.

Er zijn andere terreinen van karma, en ook een gebied dat de hele mensheid omvat. Alles wat ieder van ons als mens doet heeft op een of andere manier gevolgen voor ieder ander menselijk wezen, ten goede of ten kwade. Dit is een

soort universeel menselijk karma dat wij allen delen. Daarachter liggen andere, grotere terreinen van karma. Er is het karma van alle levende wezens, inclusief mensen, dieren, planten, het mineralenrijk, alles op aarde.

Als ik aan karma denk als alleen wat ik doe en wat mij aangaat, wat een nogal persoonlijk en tamelijk smal terrein van karma is, dan zie ik veel onrecht in de wereld; ik zie veel dat niet klopt. Maar er zijn veel grotere gebieden van karma, want karma is gewoon de wet die bepaalt dat iedere actie zijn reactie moet hebben, en dat het effect van iedere actie zich voor doet binnen het gebied waarin die actie plaatsvindt. Dieren hebben deel aan universeel karma, zoals alle levensvormen.

Dat wij zouden moeten participeren in grotere gebieden van karma dan onze persoonlijke acties is niet onrechtvaardig, omdat uiteindelijk alle leven één is. Net zoals u en ik tenslotte niet afgescheiden zijn van elkaar, zo zijn wij ook niet afgescheiden van het leven van het dierenrijk. Wij delen een gemeenschappelijk leven met alles. Wij beïnvloeden elkaar binnen het gebied van het karma van alle leven.



Onverdiend lijden

Mary Anderson: Ik denk dat karma ogenschijnlijk heel eenvoudig te begrijpen is. Oorzaken hebben gevolgen. Maar als men zich erin verdiept, is het uiteindelijk onmogelijk alle effecten te begrijpen. Deze vraag over het karma van dieren wordt vaak opgeworpen en dan voelen wij ons nogal onthutst, want tenslotte weten wij

niet alles. Maar misschien kunnen wij verscheidene mogelijke manieren bedenken om te verklaren hoe gerechtigheid gedaan kan worden in het geval van het lijden van dieren. *De Sleutel tot de Theosofie* zegt (dit is natuurlijk ook van toepassing op menselijke wezens), dat de tijd in Devachan, die een staat van geluk tussen aardse levens is, een soort compensatie is voor onverdiend lijden. Lijden is natuurlijk nooit onverdiend vanuit een breder gezichtspunt. Maar is dit geen denkbeeld dat het verstand verstomd doet staan? Is karma gebonden aan lineaire tijd? Misschien dat er in het geval van dieren een of andere compensatie is voor hun lijden, zodat er gerechtigheid is, hetgeen uiteindelijk het principe van karma is. Maar ik ben bang dat een kant en klaar antwoord geen recht doet aan de vraag.



Joy Mills: Ik denk dat hierin de hele theosofische filosofie ons helpt ons bewustzijn te verruimen tot de weidsheid van universele principes. De wet van karma is zo'n universeel principe en wij kunnen alles wat het impliceert niet volledig begrijpen of waarderen. Als iets zich prikt aan een cactus aan de ene kant van de aardbol, is er een reactie aan de andere kant van de aardbol. Als wij het principe van onderlinge afhankelijkheid van alles aanvaarden, van een levensweb zoals Fritjof Capra het noemde, als er inderdaad zo'n web is, dan heeft wat er ook gebeurt op elke willekeurige plaats in het heelal, op de een of andere manier effect. Ik denk dat wij heel weinig weten over de wet van karma en hoe zij werkt. Wij zijn het die het vaakst

lijden veroorzaken in het dierenrijk. Bedenk dat de wet van karma onderling verbonden is met andere wetten, zoals de wet van de cycli en de wet van periodiciteit. Dus wij moeten een veel breder spectrum van de universaliteit van alle natuurwetten, de universele wetten, en de onderlinge afhankelijkheid van alle dingen in het hele heelal, onderzoeken. Wij kunnen geen enkel deel van het hele bestaan afsplitsen. Het dierenrijk van het mensenrijk afsplitsen, of het plantenrijk van het dierenrijk, is een vergissing. Wij zijn allemaal zo onderling verbonden dat wat er waar dan ook gebeurt, in werkelijkheid overal gebeurt.



Corrigerend evenwicht

Radha Burnier: Zoals HPB zegt, ergens in *De Geheime Leer*, karma is de wet of het principe waarmee evenwicht wordt hersteld als dit verstoord is. Het heelal of de heelallen - alle manifestatie is een staat van wonderbaarlijke harmonie, evenwicht. Alle harmonie is evenwicht, niet evenwicht in de zin waar wij aan denken, dat wil zeggen, evenwicht tussen twee dingen. Zo eenvoudig is het niet. Het is zo buitengewoon ingewikkeld, uitgebreid en onvoorstelbaar, met myriaden manifestaties in die ene manifestatie. En wanneer iets gedaan wordt wat dit evenwicht verstoort, corrigeert het zichzelf. Het is een zichzelf organiserend heelal, en dat noemen wij karma. Hoe kunnen wij met ons kleine blikveld, met onze beperkte waarneming, dit allemaal begrijpen? Wij zijn ons niet bewust van die harmonie, en wij zijn ons er niet van bewust als er disharmonie veroorzaakt is, dus hoe kunnen wij begrijpen hoe het

evenwicht moet worden hersteld? Ik denk dat het een heilzame gedachte is dat wij niet alles in het heelal kunnen begrijpen op dit moment. Maar het is heel belangrijk dat we begrijpen dat wij geen onevenwichtigheid moeten veroorzaken. Als dit alles één leven is, zouden wij anderen niet moeten aandoen wat wij niet willen dat ons wordt aangedaan. En als wij dat (toch) doen en daarbij een verstoord evenwicht veroorzaken, dan verstoren wij de orde en scheppen wij karma. Wanneer de natuur met rust gelaten wordt, lijden dieren niet erg.

Fysiek en psychologisch

Er zijn twee soorten karma. Dit is bij wijze van spreken, dit moet niet letterlijk worden opgevat. Ten eerste, het karma dat het fysiek systeem raakt. Zoals uitgelegd in *A Study in Karma* van Dr. Besant, en andere boeken, welk motief u ook hebt, zelfs als het niet kwaadaardig is, als u leed veroorzaakt, moet u de gevolgen van die daad doormaken; als u kwaad doet, moet u pijn ervaren. Dit is een soort karma, hoe oorzaken en gevolgen met elkaar verbonden zijn. Maar het andere soort karma is psychologisch: wat wij ervaren als psychologisch lijden is veelomvattender dan wat wij fysiek ervaren. Als u hoofdpijn hebt, is het gewoon hoofdpijn. Ik weet niet of dieren hoofdpijn ervaren, maar als zij gewond zijn gaan zij rustig en geduldig liggen, tot zij zich beter voelen. Het is wonderbaarlijk om te zien, hoe zij aanvaarden en wachten tot het lichaam zich hersteld heeft. Maar wij mensen doen dat niet! Aldus doen wij ons karma toenemen. Wij zeggen: "Waarom heeft de dokter niet gereageerd op mijn telefoontje? De buurman had naar mij om moeten kijken! Mijn dochter is mij niet vlug genoeg een glas water komen brengen". Veel mensen stellen de vraag: "Waarom moet dit mij overkomen?" Ziet u wat dit alles impliceert? Iedereen mag pijn lijden, behalve ik. Dus wanneer andere mensen pijn hebben, zeggen wij niet - waarom lijden zij pijn, wij zeggen alleen maar, waarom ik? Er overlijdt iemand - waarom moet dit mij overko-

men? Niemand met wie *ik* verbonden ben zou mogen overlijden!

Verantwoordelijk voor dierenleed

Zo creëren wij pijn voor onszelf door de manier waarop wij reageren. Gelukkig reageren de dieren niet op deze manier, zij zijn verstandiger. Zij aanvaarden het. Maar wat wij dieren aandoen is verschrikkelijk en ik denk dat wij allemaal ons best kunnen doen, als leden van de Theosofische Vereniging, erop toe te zien dat dieren niets kan overkomen wat hun pijn veroorzaakt, buiten het natuurlijke leven dat dieren normaal zouden leiden. Als wij vandaag de dag naar de wereld kijken, wordt het meeste lijden van dieren veroorzaakt door de mens. De beren en apen die op straat getoond worden, bijvoorbeeld. Staan we stil met onze kinderen en genieten wij van het schouwspel, en zeggen we dat onze kinderen het leuk vinden, en moedigen wij daardoor dit soort activiteiten aan? Nemen wij kinderen mee naar dierentuinen waar de arme, gekooide dieren hun leven lang ellendig moeten verblijven, terwijl wij weten dat de manier waarop zij worden gevangen hun veel pijn veroorzaakt? Profiteren wij van het gebruik van materialen, medicijnen, allerlei producten die op wrede wijze worden verkregen? Hier in India worden gewoonlijk allerlei scheercremes en artikelen die muskus bevatten, aangeprezen. Doen wij

moeite om te ontdekken hoe die muskus geproduceerd wordt? Niet wanneer het natuurlijk naar beneden valt, denk ik, zoals in vroeger dagen. Nee, het arme muskushert wordt in een kooi gehouden, eruit gehaald wanneer de klier met de muskus klaar is, met geweld vastgehouden en de klier wordt uitgeknepen - als wij het zouden moeten zien - het is afschuwelijk. Het is zo pijnlijk voor het hert dat zijn ogen uitpuilen, en wij genieten van het gebruik van de scheercreme of wat dan ook. Zo zijn er dus veel gebruiken. Dieren worden nu niet alleen voor hun vlees geslacht. Zij worden gehouden in een soort concentratiekampen; vogels ook, kippen die eieren leggen. Laten alle leden zulke producten staan? Waarom doen wij de dieren dan pijn? Staan we ervoor in, deze hulpeloze wezens geen leed te berokkenen? We zouden ons hierover eens moeten beraden, liever dan ons druk te maken over het grotendeels ondoorgrondelijke probleem hoe karma teweeggebracht wordt. Negentig procent van het karma van dieren die lijden is het gevolg van menselijk handelen. Het is heel duidelijk wat dat lijden veroorzaakt. Wij doen het, wij mensen. Laten wij daar dus mee ophouden, dan zal het karma verminderen.

Uit: *The Theosophist*, januari 2000
Vertaling: A.M.I.

Hij die dat goddelijk Zelf vindt in het eigen hart,
vindt in zichzelf de rust en vrede die hij zoekt,
hij ziet dat hoogste Zelf in plant en dier en mens,
wordt dienaar van dat Zelf, gaat op in het goddelijk Al.

W.H. van Vledder
"Het mysterie van het Zelf, Upanishaden",
Mundaka Upanishad III.2.5.

Annie Besant - Leider met veel facetten

– Daniel Ross Chandler

Exponent van religieuze eenheid

De uiteenzetting over de universele leringen binnen de grote wereldreligies door Annie Besant culmineerde in vier lezingen op de jaarlijkse Conventie van de TS in 1896 over het Hindoeïsme, het Zoroastrianisme, het Boeddhisme en het Christendom. Ze werden uitgegeven in 1897 onder de titel *Four Great Religions*. Een tweede reeks werd gepresenteerd in 1901 waarin de Islam, het Jainisme, het Sikhisme en de Theosofie behandeld werden. In 1966 werden beide reeksen, behalve de voordracht over Theosofie, opnieuw bewerkt en uitgegeven als *Seven Great Religions*.

Dr. Daniel Ross Chandler, uit Illinois, VS, levert veelvuldig bijdragen over mystieke en aanverwante onderwerpen.



In de lezingen uit 1896, zo schreef Newcomb, moedigde zij haar gehoor aan spirituele schatten te zoeken in elke religie, en zij wees op de grote schoonheid en de onderliggende eenheid binnen de wereldreligies. Zij legde uit dat de theosofie geabstraheerd kan worden uit alle religies.¹ Het bestuderen van religie vereist onderzoek naar de leringen van de stichter, het analyseren van de exoterische religie, gericht op de grote massa, de aspecten die worden geboden aan de ontwikkelde en cultuurbewuste mensen, en de mystieke kant die de universele spirituele verlangens van de mens tot uitdrukking brengen.² In deze voordrachten gaf zij niet alleen een overzicht van de heilige geschriften, maar ook van secundaire geschriften, gekoesterd door de respectievelijke aanhangers vanuit het perspectief van occulte kennis.

Daar zij geloofde dat zij geen grotere dienst kon bewijzen dan het bijeenbrengen van deze op het oog verschillende religies, beschreef zij ze alle als voortkomend uit een enkele bron. Mohammed, Christus, Zarathustra, Mozes, de Rishi's en de Bodhisattva's zijn leden van een machtige spirituele broederschap van bewakers die de mensheid beschermen. Iedere religie

heeft een bepaalde doelstelling te vervullen in de wereld; ieder van hen is geschikt voor de specifieke natie waarvoor ze verleend is, en is bestemd om een bepaalde beschaving in haar evolutie te instrueren en te beïnvloeden.

Het gemeenschappelijke fundament onder alle wereldreligies, de eenheid die ze verbindt, ligt in de spirituele waarheid, de filosofische denkbeelden en in de mystiek die de mensheid informeert en instrueert over hun goddelijke oorsprong en aard en over hun pelgrimstocht terug naar hun oorsprong.³ Zij waarschuwde terecht dat in de loop der tijd iedere religie ondermijnd wordt door verdraaiing en corruptie, die geleidelijk in de loop der eeuwen binnensluipen.

Het gemeenschappelijke fundament onder alle wereldreligies ligt in de spirituele waarheid, de filosofische denkbeelden en in de mystiek.

In haar lezing over het Hindoeïsme gaf zij uitleg over de spirituele waarheden van de Veda's en de Upanishaden, over de exoterische kennis vervat in de Purana's, de *Ramayana* en de *Mahabharata*, en over yoga als discipline om spirituele waarheid te begrijpen door het geleidelijk ontvouwen van innerlijke eigenschappen.

Bij het bespreken van de leer van Zarathoestra zei zij dat vanaf de vroegste tijden een opeenvolging van spirituele leiders toezicht hield op de innerlijke ontwikkeling van de mensen. Zij brachten iedere oorspronkelijke lering weer tot leven en versterkten deze. De eerste Zoroaster onderwees de essentiële principes die de grondslag vormen van elke religie. Uiteindelijk werden commentaren opgesteld, die uitleg gaven over de heilige literatuur die gegeven was door de eerste leraar en de eerste groep discipelen. In de loop der eeuwen bleven er slechts fragmenten over van deze gerespecteerde geschriften, die een onvolmaakt residu vormden van de oorspronkelijke principes. Zoroaster was

een van de goddelijke ingewijden. De leer van Zarathoestra, die voortkwam uit het oeroude verleden, werd nog maar mondjesmaat vertegenwoordigd in de daaropvolgende eeuwen.

Besant vatte de essentiële leringen samen van het Jainisme. Zij zei dat mensen, door geen enkel levend wezen leed toe te brengen, nirvana bereiken en een volmaakte gemeenschap van alle levende wezens ervaren. Ook zei zij dat de Jains en de Boeddhisten afstammelingen zijn van het aloude Hindoeïsme. De Jains geloven dat op het moment van de hoogste spirituele ervaring, een leerling zichzelf ervaart als de zuivere kennis die iemand van nature is; door verhoogd bewustzijn begrijpt een toegewijde de realiteit van de Kenner van al wat is.

Zij beweerde dat Boeddhistische leringen ontdekt worden binnen de nobelste waarheden die in alle grote religies onderwezen worden, ofschoon ook het Boeddhisme beladen is met vervormingen en onjuiste weergaven. Maar de Boeddhistische geschriften zijn een echo van de Hindoe leringen. Alleen is de uitdrukingsvorm ervan geschikt om deze religie uit te dragen buiten India. De biografie van de Boeddha is zo onlosmakelijk verbonden met zijn leringen dat wanneer zijn instructies losgemaakt worden van zijn uitspraken, deze instructies een deel van hun kracht verliezen. Voor Besant was de Boeddha een Hindoe die tot Hindoes sprak. Gedurende 42 jaar dwaalde de Gezegende door India, terwijl hij nirvana weigerde en de mensen voorhield dat bevrijding van het lijden bereikt kan worden door het doven van begeerte. De Gezegende moedigde zijn volgelingen aan slechte daden te vermijden, volkomen deugdzaamheid te betrachten en het denken volkomen te onderwerpen.

Besant zei, door een essentieel gemeenschappelijk kenmerk binnen de Boeddhistische en Hindoe leringen te concluderen, dat de die deze religies uitdragen tot één enkele gemeenschap behoren. Geen enkel verschil onderscheidt een Hindoemeester van een Boeddhistische meester. Geboren

als zij zijn op Indiaas grondgebied en dezelfde leringen uitdragend, ademen Boeddhisten en Hindoes dezelfde spirituele waarheid. Terwijl zij een lans brak voor goede wil, verdraagzaamheid en begrijpen, deed zij een beroep op Hindoes om de Gezegende te aanvaarden, te erkennen en te waarderen:

‘De Boeddha komt tot u, een man uit uw eigen land, de glorie van het Hindoe volk, geboren in de Kshattriya kaste, behorend tot het Arische volk, de aloude waarheden onderwijzend in een nieuwe vorm en ze gereedmakend om de grotere menigten te leren. Hij is de onze, zoals hij ook de grootste is onder de leraren van deze wereld, de zuiverste en eerlijkste van alle bloemen der mensheid; deze bloem bloeide op Indiase bodem, deze leraar sprak de Indiase taal en hield van het Indiase volk’.

Met behulp van de heilige geschriften, de geschriften van de kerkvaders en occulte kennis probeerde Annie Besant het essentiële te scheiden van het niet-essentiële in het Christendom. Met veel inzicht wees zij erop dat er zekere onduidelijkheden bestaan aangaande de historische oorsprong ervan, dat enorme verschillen de Christenen onderling scheiden en dat het geweldige belang dat aan juiste intellectuele geloofswaarden wordt toegekend, veel verdeeldheid veroorzaakt. De spreker merkte op dat er maar zeer weinig leerstellingen in de evangeliën te vinden zijn; het credo bleef aanvankelijk ongeschreven en mondeling overgeleverd; en de geheime leringen die beperkt bleven tot de diepst ingewijden raakten verloren na de val van het Romeinse Keizerrijk.

Dit verlies van deze geopenbaarde of esoterische leringen verklaart de primitieve verbasteringen die te vinden zijn in onze eigentijdse christelijke theologie. Christus, beweerde Annie Besant, was niet gewoon iemand die met hoofd en schouders boven de volgelingen uitstak; hij werd gevormd temidden van zijn apostels en aanhangers. Besant benadrukte het universalisme binnen het christendom en legde

uit dat de leringen van Jezus identiek zijn aan de uitspraken van andere grote spirituele voorgangers. Zij zei: ‘Iedere religie is slechts een kleurrijke straal van het licht van God; en in de samensmelting van alle religies is het ware witte licht te zien’.⁵

Bij het bespreken van de Islam beschreef Besant een religie als ‘de basis alsook de kroon van het nationale leven’.⁶ Zij onderscheidde een voordeel dat zou toenemen wanneer in een natie, gezegend door talrijke religies, de ene God aanbeden wordt onder talloze namen, de mensen zich tot een enkele gemeenschap verenigen, en ‘in de vele geloofsrichtingen een diepere eenheid vinden, en in de variaties van religie de identiteit van ware religie vinden’⁷, en de ‘harmonie met veel akkoorden van verscheidene geloofsrichtingen die samensmelten tot een melodieuze geheel’⁸ voortbrengen. Zij was er van overtuigd dat deze indrukwekkende prestatie alleen door India geleverd kon worden; de meeste wereldreligies zijn daar gesticht, en daar kunnen de aanhangers de ultieme eenheid en de machtige vervulling ontdekken.

De stichter van iedere religie was het hart en de drijvende kracht van het geloof.

De stichter van iedere religie was ‘het hart en de drijvende kracht van het geloof’.⁹ De Profeet van de Islam, betoogde zij, begon aan 15 jaar contemplatieve meditatie nadat hij 26 jaar huwelijk voltooid had; hij ervoer een rustig uiterlijk leven en een verschrikkelijke innerlijke strijd. Hij vluchtte een woestijn in tijdens een vreselijke kwelling die alleen door God geïnspireerde mensen begrijpen kunnen; op een nacht werd hij omringd door een schitterend licht en een glorieuze verschijning noemde hem een profeet en gaf hem opdracht bekendheid te geven aan de heilige naam.

Niet langer alleen maar Mohammed, werd hij de profeet van Arabië die de eenheid van God en de eenheid van de profeten onderwees. Hij kreeg aanvankelijk volgelingen, die hem uiteindelijk verlieten; toen vluchtte hij naar Medina en trok nieuwe aanhangers na een militaire campagne. Na de dood van de profeet schiepen zijn volgelingen een grote nieuwe cultuur die zes transformerende eeuwen standhield. Besant vertelde dat het Soefisme in de 13^e eeuw, een mystieke beweging binnen de Islam, de waarheid van de evolutie leerde die Darwin aan het Christendom bekend maakte in de 19^e eeuw.¹⁰

Annie Besant gaf aan dat de godsdienst van de Sikhs aanvankelijk een religieuze beweging was, die zich later ontwikkelde tot een militante organisatie, maar die essentieel religieus bleef. Ofschoon zij ontstond binnen de Hindoe-cultuur, spannen de aanhangers van de godsdienst van de Sikhs zich in om hindoes en moslims binnen een enkele gemeenschap bijeen te brengen.

Goeroe Nanak, de eerste van een opeenvolging van spirituele leraren, moedigde aspiranten aan om de realiteit te ontdekken binnen religie, om het leven achter en voorbij de vorm te ervaren, om een innerlijke waarheid te begrijpen die te ontdekken viel met een oprechte geestesgesteldheid. De goeroe zwierf rond als een ascet terwijl hij voedsel uitdeelde aan de hongerigen. Hij hield zich verre van geloofsvormen die de mensen verdelen, bracht zijn liefde voor alle mensen tot uitdrukking terwijl hij zichzelf als minderwaardig beschouwde, en toonde een uitgesproken passie zoals heiligen in iedere generatie die ervaren hebben.

In filosofisch opzicht leerde Goeroe Nanak, net als andere profeten, reïncarnatie en karma. Nanak predikte de filosofie van de Upanishaden toen hij zoekers instrueerde achter alle vormen te zoeken naar de Vormloze Ene, zonder de talrijke vormen te verloochenen waardoor het Allerhoogste ontdekt wordt. Vanuit de Universele Vorm hebben bewuste en onbewuste wezens zich gemanifesteerd voordat zij zich uiteindelijk verloren in die vorm waaruit zij voortkwamen. Hij bevestigde dat er één Brahman is, boven allen verheven, waarvan de goden slechts gedeeltelijke manifestaties zijn. Goeroe Nanak was een van de grote profeten die de zuivere Vedantische leringen presenteerden, maar die ook een opperste liefde voor God aanmoedigden door middel van liefde en dienstbetoon aan de mensheid.

Als een pionier in het ontwikkelen van vergelijkende godsdienstwetenschappen en Aziatische studies zocht Annie Besant het universele binnen de bijzonderheden van schijnbaar verschillende religies.

Noten

1. Newcomb, 'Annie Besant's International Convention Lecture Series: A Retrospect', pp.104-5
2. Annie Besant, *Seven Great Religions* (Adyar: TPH, 1978), p.198
3. *Ibid.*, 230
4. *Ibid.*, 146
5. *Ibid.*, 192
6. *Ibid.*, 197
7. *Ibid.*, 197
8. *Ibid.*, 197
9. *Ibid.*, 213
10. *Ibid.*, 228.

Samengevat uit:
The Theosophist, oktober 2000
Vert.: A.M.I.

Samenwerking: een weg van samen leven

– Ger Baron von Osten-Sacken

Velen van u herinneren zich misschien nog de volgende reclame die duidelijk in het oog springend op veel reclameborden te zien was:

Twee mensen verschillend in huidskleur, leeftijd en kleding ontmoeten elkaar in een situatie die gekenmerkt is door onderlinge spanning en scepsis. De één biedt de ander glimlachend een sigaret van een bepaald merk aan. Het begin van wederzijdse toenadering en begrip schijnt te zijn gemaakt. In grote reclameletters verschijnen eronder de volgende woorden:

‘Come together’, ‘Kom samen’.
Deze reclameafbeelding met de bijhorende tekst kwam weer in mijn gedachten toen ik begon na te denken over het thema ‘Samen werken: een weg van samen leven’.



Ger Baron von Osten-Sacken was voorzitter van de Theosofische Vereniging in Duitsland.

Op welke wijze zie ik verbindingen en verwijzingen?

Een oeroud hoopvol verlangen van de mens om de weg naar de eenheid te kunnen gaan, de bron waaruit alles voortkomt opnieuw te ontdekken, het leven en de medemens niet afgescheiden van zichzelf te moeten ervaren, wordt in het geval van de sigarettenreclame gebruikt voor de propaganda voor hogere verkoopcijfers van een bepaald artikel. Hier wordt ons voorgespiegeld dat een gemeenschappelijk gerookte sigaret als schakel of brug kan fungeren om de afgescheidenheid te overwinnen en de wens naar een leven in eenheid waarheid te laten worden.

Dit is een illusie, want de eenheid is deel, misschien wel *het* deel van de universele wet. Illusie ontstaat op grond van onwetendheid, waarin men ons wil wijs maken dat gemeenschappelijk gerookte sigaretten van een bepaald merk de verbroken eenheid weer kunnen herstellen. Hoe kan echter de aanschaf van een materieel goed en een twijfelachtig genot iets dat verbroken is weer heel maken?

Maar wat is het juiste concept, het juiste plan van aanpak waardoor de aloude inspanning van de mens zichzelf te kennen

en daardoor de wereld, het universum, het ENE of God aan te raken met succes kan worden bekroond.?

Laten wij eerst erkennen dat wij niet naar iets zoeken dat op het materiële vlak te vinden is. Eenheid is iets spiritueels en niet via een stoffelijke brug of een weg van steen te bereiken.

Laten wij ons verstand gebruiken, om ons boven de zee van onwetendheid te verheffen. Laten wij ons onderscheidingsvermogen oefenen. Laten wij de polariteit van verlies en de ware winst erkennen en laten wij niet tegen ons karma in werken, maar laten wij daarentegen erkennen dat het de wet des levens is.

En weer komen reclameslogans in mijn gedachten: 'Er is veel te doen, dus samen aanpakken!' en een andere slogan: 'Samen zijn wij sterker.'

Handig zijn deze reclamespecialisten. Zij kennen niet alleen de diepe verlangens van de mens en weten deze voor hun doelen te gebruiken, maar zij moeten ook herkend hebben dat met deze overgebrachte illusie iets dieps, iets essentieels in het wezen van de mens aangesproken wordt. Achter het glinsterende oppervlak van de reclameboodschap moet dus een kern van waarheid verborgen zijn. Achter deze oppervlakkige, voor commerciële doelen gebruikte zinnen zit ook iets waardevols dat we kunnen leren, maar dan moeten wij wel bereid zijn om door die uiterlijke opmaak heen te kijken.

Maar hoe kunnen wij die waarden vinden die erachter verborgen moeten zijn? Misschien moeten wij die vraag anders formuleren: Hoe kan je boven het

verstandsniveau uit groeien en nader tot de waarheid komen met het doel wijsheid te verkrijgen?

Laten wij het eens met de praktijk proberen: 'Er is veel te doen, dus samen aanpakken!' 'Samen zijn wij sterker'. Op dat 'samen' en dat 'wij' komt het aan. Dat 'samen' - en dat 'wij' vormen als het ware het concept.

Wij leren met elkaar;
wij werken met elkaar
Wij vieren met elkaar;
wij lijden met elkaar
En desnoods roken wij ook met elkaar
En dat betekent: wij leven met elkaar.

Hebben wij nu niet het plan van aanpak gevonden, het concept voor de weg van samen leven, 'The Way of Living Together'?

In de *American Theosophist* ontdekte ik de volgende advertentie: 'An Opportunity to Learn Together - We all learn on our own, but by working together we can learn much more'.

Sta mij toe de tekst lichtelijk te veranderen onder behoud van de essentie: 'Een uitdaging om samen te leven - Wij allen leven ieder ons eigen leven, maar in de samenwerking, door samen te leven, wordt ons leven veel intenser, veel levendiger.' - Cooperation: the Way of Living Together.

Dit betekent toch: wij kunnen intensiever leven en bereiken zo vlugger het doel een wereldwijde broederschap te leven in het besef en met het bewustzijn van de Ene Grote Wet: De Eenheid van al het Zijn.

Vertaling: E.R.



Ons Wereldbeeld en het Integrale denken. Op zoek naar de eenheid van religie, filosofie en wetenschap.
Door: Hans R. Vincent.
Uitgeverij Agora, Kampen.
Met literatuurlijst. 217 blz.
f36,90

Hans Vincent promoveerde als cultuursocioloog aan de Universiteit van Amsterdam, was bestuurslid van de Stichting Krishnamurti Nederland en is momenteel secretaris van de Erasmus Liga, die in Nederland het werk van de Club van Rome vertegenwoordigt.

In het voorwoord van *Ons wereldbeeld en het integrale denken* beschrijft hij zichzelf als een zoeker naar waarheid. In een wereld waar de maatschappij gericht is op materiële welvaart, productie en prestatie is weinig behoefte aan fundamentele waarheid. Toch gaat Hans Vincent die uitdaging aan en hij noemt in dit verband groepen als o.a. de Projectgroep Integraal Denken aan de Universiteit van Amsterdam en de Erasmus Liga. Zijn studies en gesprekken met andere zoekers naar nieuwe denkwijzen en waarden geeft hij weer in zijn boek.

De vraag die hij stelt is: Hoe

kunnen wij een aan deze tijd aangepaste weg vinden naar een integrale, dat wil zeggen naar een omvattende en universele denkwijze?

Het onderzoek naar antwoorden is als volgt ingedeeld:

Deel I gaat over relevante begrippen op religieus, filosofisch en wetenschappelijk gebied.

Gods- en mensbeelden in hindoeïsme, taoïsme, boeddhisme, jodaisme, christendom en gnosis komen naar voren maar ook de Griekse filosofen en religieuze denkers als Augustinus, Thomas van Aquino en Spinoza. En er wordt gekeken naar de oudste wetenschappen bij de Chinezen, de Sumeriërs, de Egyptenaren, de Inca's en Maya's. Het blijkt een zoeken naar een integratie van wereldbeelden en praktische procedures waarbij de intuïtie, de redenering en de feitelijke waarneming worden ingezet.

In hoofdstuk 2 van deel I gaat het over de verschillende groeperingen die in de negentiende en twintigste eeuw integratieve vormen vonden en hier maakt Hans Vincent een keuze. Hij noemt en behandelt kort het Soefisme, de Theosofie, Krishnamurti en de Antroposofie. Onder Theosofie worden de drie doeleinden van de Vereniging genoemd en Radha Burnier's *Human Regeneration* wordt aangehaald. In de Esoterische School zouden volgens Hans Vincent deelnemers worden ingewijd in de verborgen krachten die werkzaam zijn in het universum. Misschien had hier beter kunnen staan: deelnemers onderzoeken verborgen

krachten.

De stukken over Krishnamurti en over de Antroposofie zijn inhoudelijk en historisch heel overzichtelijk. Je ziet ze als het ware uit het theosofisch gedachtegoed ontstaan. Hans Vincent ziet de Krishnamurti beweging als een modern boeddhisme, de theosofie als een hernieuwd hindoeïsme, het soefisme als een verruimde visie van de islam en antroposofie als een hernieuwd christendom. Daar kun je je vragen bij hebben o.a. voor wat de Theosofie en het hindoeïsme betreft. *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky is gebaseerd op de Tibetaans boeddhistische Stanzas van Dzyan zoals ook haar *Stem van de Stille*, een boeddhistische tekst is. Het ging H.P. Blavatsky als oprichtster van de Theosofische Vereniging niet om het hernieuwen maar om het ontsluiten van metaforische teksten in alle religies. Zie haar *Collected Writings*.

Waarschijnlijk gaat Hans Vincent uit van de connectie Krishnamurti – Annie Besant. Annie Besant was de specialist op het gebied van het hindoeïsme in verband met haar strijd voor een vrij India.

Onder *Grondslagen voor een nieuwe cultuur*, worden de filosofische vernieuwende stromingen behandeld met een integrale of holistische visie zoals Sorokin, Gebser en Capra. Interessant zijn de historische overzichten die Hans Vincent ook hier inbrengt. We lezen verder over de inzichten van Carl Jung, Maslow, David Bohm en Rupert Sheldrake.

Deel 2 brengt dan de Nederlandse situatie naar voren in

Boek & periodiek

verband met het integrale denken. Het eerste hoofdstuk begint met een aanhaling van Bertrand Russell: *De betekenis van Holland in de zeventiende eeuw kan moeilijk worden onderschat als het enige land, waar vrijheid van denken bestond.*

Ook hier weer een stukje historie dat alles op een rij zet na die vrije zeventiende eeuw. De gevestigde orde van nu in het z.g. reguliere circuit is bang voor het verliezen van de naam in wetenschappelijke kringen en men houdt vast aan traditionele normen en waarden zoals het materialistische rationele denken dat zich bepaald tot rationele analyse. Er zijn ook positieve ontwikkelingen. Zoals de belangstelling voor ecologische problematiek en voor de geïmporteerde religies.

In het z.g. alternatieve circuit vindt men de religieus - filosofische stromingen die afwijken van de gevestigde orde. Hans Vincent noemt hier: Otto Duintjer in verband met nieuwe spiritualiteit en Ton Lemaire bij natuurmystiek. Het Nederlandse bedrijfsleven wordt optimistisch bekeken met namen als Witteveen en Stikker.

Deel 3 gaat naar aanleiding van deel 1 en 2 over de Universele Orde: *Een nieuw wereldbeeld zal een integraal wereldbeeld zijn, dat wil zeggen gebaseerd op de integratie van kennis en voorstelling van westerse en oosterse tradities.* En: *Religie is het zoeken naar een uiteindelijke waarheid, die niet beperkt is tot de waarneembare werkelijkheid.*

Hans Vincent gaat in dit hoofdstuk in op het overstijgen van taal in kunst en meditatie en op het ervaren van de wetten

van de schepping in de natuur. De religieuze ervaring is de verbinding van het eigen bewustzijn met de scheppende kracht die doorwerkt in het wezen, het denken en het gedrag van de mens. De bronnen van religieuze ervaringen zijn waarheid, schoonheid en liefde. Het ontdekken ervan is aan de individuele mens in zijn totale eenzaamheid, onverwacht en onvoorzien. Er kan niets definitiefs over gezegd worden en het heeft niets te maken met ritueel en heilige woorden. Over de filosofische grondslag die kan leiden tot een nieuwe metafysica legt Hans Vincent drie vragen voor die lijken als te zijn voortgekomen uit de drie grondbeginselen van de Geheime Leer: immanentie, cycliciteit en transcendentie. Vraag 1: Het wereldbeeld, wat zijn de grondprincipes van de gemanifesteerde wereld? Vraag 2: Het maatschappijbeeld: welke principes kunnen opnieuw vorm geven in een steeds veranderende wereld? Vraag 3: Het mensbeeld: hoe kan er aan het individuele leven een betekenis worden gegeven die boven de directe omstandigheden uitstijgt?

De Erasmus Liga ziet veel in het wijzen op verantwoordelijkheid in b.v. De Universele Verklaring van de Rechten en Verantwoordelijkheden van de mens.

Deel 4 behandelt een geïntegreerd sociaal systeem in politiek, sociale waarden en religie. Daarna is de titel van deel 5 eigenlijk vanzelfsprekend: *Een weg naar het Zelf.* We zijn op het terrein van het geestelijk pad, hier toepasselijk naar voren gebracht als: het menselijk pad.

De nadruk wordt gelegd op het vrije onderzoek naar integratie van religieuze opvattingen en filosofische en wetenschappelijke kennis. Vooral geen overdosis van patriarchaal gezag. En hier merkt de schrijver op: enkele grote leiders van de Theosofie waren (en zijn)vrouwen.

Er wordt gewaarschuwd voor dwalingen zoals het zoeken van de weg bij de leraar, wat tot illusie leidt, in plaats van bij de lering. Het gaat over het stadium van overgang van het individueel bewustzijn naar de kennis van het Zelf wat tevens universeel bewustzijn is.

Het integrale denken is geen vaststaande leer maar een wijze van het benaderen van de wereld en onze plaats daarin. Het blijkt een toestand van bewustzijn. Het boek sluit af met drie appendixen over Sofieën, holisme, systeemtheorie en integraal denken en over: Belangrijke begrippen behorend tot het integrale denken. De derde appendix is een literatuurlijst.

Ons Wereldbeeld en het Integrale denken is een aanrader voor theosofen en iedereen die meer wil weten over hoe het er nu voor staat met het integrale denken in Nederland. Het boek is heel toegankelijk geschreven en helder van taal. De Krishnamurti-achtergrond van Hans Vincent maakt de manier van omgaan met b.v. het begrip religie heel herkenbaar.

Het integrale denken in deze tijd wordt in de theosofische literatuur behandeld door Anna Lemkov in haar boek: *Het Heelheidsprincipe*. Zij gaf een wereld-

beeld vanuit haar werk bij de Verenigde Naties. Hans Vincent spitst zich toe op de Nederlandse situatie. Beide boeken vullen elkaar prachtig aan. Het is te hopen dat dit onderwerp van zoeken naar de Ene Achtergrond van religie, filosofie en wetenschap en de toepassingen daarvan in de huidige maatschappij hoog op de prioriteitenlijst staat van de in ware theosofie geïnteresseerden.

Fay van Ierlant

Leringen over Leeringschap, zoals geschetst in de Brieven van de Meesters, door S.S. Varma, 142 blz., prijs f35.

De Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland is er weer een boek rijker. En terecht rijker.

Het boekje bevat een extract uit verschillende brieven van de Meesters samengebracht naar een aantal essentiële onderwerpen als dagelijks leven, God, religie en karma. Op zich is dat natuurlijk ruim voldoende interessant.

De schrijver heeft niet de pretentie uit de brieven van de Meesters een bewijslast te leveren voor de juistheid van zijn beweringen. Het boekje illustreert een tijdsbeeld waar eind achttiende eeuw de visies op het leven werden ontwikkeld. Het schetst een beeld van een eeuw geleden. Natuurlijk is dat beeld gedateerd en zeker als het gaat over het dagelijks leven en de kritiek op de godsdienstige samenleving. Maar daarom is het boekje juist inspirerend.

De samenleving rond 1900 vroeg misschien om een agressieve reactie op de godsdienstige

samenleving, maar vandaag zit men niet te wachten op zo'n reactieve benadering. We moeten zoeken naar een meer proactieve rol in de samenleving. Naar mijn overtuiging kan dit boekje ons helpen de juiste snaar te vinden.

Het is een goed werkboek voor de loges om onze oude boekenwijsheid wat af te stoffen zonder te vervallen in een soort theologische theosofie. Het boekje kan gebruikt worden om de stellingen van de Meesters te transformeren naar onze eeuw.

Het kan een bijdrage leveren om beter aan te sluiten op de samenleving van vandaag.

Guus Brohm

Blavatsky's Secret Books, door David en Nancy Reigle, Wizards Bookshelf, San Diego 1999, vi en 181 blz., prijs f42,00.

Zoals serieuze bestudeerders van het werk van Blavatsky weten, citeert zij, meer speciaal in haar *Secret Doctrine*, uit een aantal bronnen die niet in een openbare bibliotheek te vinden zijn. Bijvoorbeeld uit de Stanza's van Dzyan.

Wie de tijdschriften en boeken uit de theosofische beweging van na de dood van HPB tot heden min of meer heeft doorgewerkt, weet dat de genoemde stanza's onderwerp van veel studies zijn geweest. Zowel eenlingen als groepen hebben zich erover gebogen. De vraag was vrijwel altijd dezelfde: Wat is de oorsprong van die stanza's?

Wie HPB's mededelingen over die teksten op ordelijke wijze groepeerd, vindt dat zij behoren

tot het "Boek van Kiu-te", dat men onder die naam vindt vermeld in de brieven van de Mahatma's, het werk van Subba Row en, uiteraard, in het werk van HPB. Er is in die teksten sprake van de *openbare* en de *geheime* boeken van Kiu-te. Een aantal onderzoekers greep dit aan. Wat bedoelde HPB met de openbare boeken. Als men wist te vinden wat daarmede werd bedoeld, was men flink wat verder.

David Reigle ontdekte dat de openbare boeken van Kiu-te niets anders waren dan de Tantradivisie (rGyudsde, spreek uit kiu-té) van de Tibetaanse Boeddhistische canon, de Kanjur en de Tanjur. David schrijft over die ontdekking: "Mijn identificatie van de Boeken van Kiu-te vond plaats op 21 mei 1981, een opwindende dag voor ons. Maar onbekend voor ons, had een theosofisch onderzoeker in Nederland deze ontdekking zes jaar eerder gedaan." (blz. 20, zie ook blz. 43 en blz. 176, waar die mededeling in andere woorden wordt herhaald). Daarna wordt de Nederlandse bron, de publicatie *Tibetaans Boeddhisme*, uitgegeven door de TVN in 1975, waarin in een artikel in die publicatie op blz. 74 de eerdere ontdekking is te vinden, vermeld. De ruitelijke erkenning door David Reigle laat zien wie en wat hij is. Een bevlogen maar eerlijke onderzoeker.

Veel belangrijker dan de ontdekking is het onderzoek dat in 20 jaar door David en Nancy is gedaan. In het boek, een compilatie en aanpassing van eerder gepubliceerde tijdschriftartikelen, congrespapieren en een lezing, vinden we als totali-

Boek & periodiek

teit het verslag van het onderzoek naar de genoemde geheime boeken. Belangrijke in die boeken voorkomende Sanskriet en Tibetaanse termen worden ontrafeld en zo worden de beschikbare teksten tot op het bot ontleed. Het zal een toekomstige onderzoeker moeite kosten nog iets te berde te brengen dat nog niet in dit boek is vermeld.

David is van mening dat het geheime deel van het Boek van Kiu-te ooit zal worden ontdekt en gepubliceerd. Wij zullen het met hem hopen.

Henk Spiereburg



De Mysteriescholen door de eeuwen heen, door Grace F. Knoche, uit het Engels vertaald, Theosophical University Press, Den Haag 2001, ISBN 9070328569, xii en 108 blz., prijs f20,00.

Grace F. Knoche is sedert 1971 de leader (presidente) van de Theosophical Society (Pasadena). Zij is dus te beschouwen als de collega van Radha Burnier, presidente van de Theosophical Society (Adyar) sedert 1980. Niet iedereen is op de hoogte van het feit dat er een vriend-

schappelijke relatie is tussen de twee organisaties. Die is ontstaan toen een voormalige president van de TS (Adyar), John Coats, (president van 1973-1979) enige malen het hoofdkwartier in Pasadena bezocht en er zelfs eens logeerde. Doordat Pasadena in de VS ligt, is de samenwerking afhankelijk van wie op een bepaald moment general secretary van de Amerikaanse afdeling van de TS (Adyar) is.

Enige malen treffen wij haar aan als schrijfster van een artikel in *The Theosophist*, bijvoorbeeld in het "Centenary World Congress" nummer (januari 1976) en in het "HPB Memorial Issue" (mei 1991). Met enige trots concludeer ik dat ik door haar word aangehaald in dat artikel.

Hoe dit alles ook zij, met uitzondering van een kleine groep ongebonden theosofen, die de onafhankelijke theosofische tijdschriften bestoken met ongecontroleerde beschuldigingen aan het adres van de presidenten van de TS (Adyar) en de TS (Pasadena), wordt Grace Knoche in het algemeen beschouwd als bekwaam.

Dit wordt voor een ieder duidelijk als we haar boeken en tijdschriftartikelen lezen, en het geldt zeker voor haar boekje over de mysteriescholen. Het leest als een trein. Het is goed gedocumenteerd en zeer informatief. Aanbevolen.

Henk Spiereburg

Theosofie, door R.D.C. Jansen, Uitgeverij Kok Kampen, prijs f22,50.

Uitgever Kok in Kampen heeft in de serie 'Wegwijs' dit boekje

over theosofie uitgegeven. Deze serie heeft als doel goede en betrouwbare informatie te geven over wereldgodsdiensten, stromingen en religieuze bewegingen. Aan de auteurs worden nog al wat eisen gesteld, zoals objectief, waarheidsgetrouw, niet propagandistisch, afstandelijk t.a.v. de eigen beweging en de leidslieden daarin enz.

Kennelijk is het debuut dat Ruud Jansen heeft gemaakt met het schrijven van ons gedenkboek ter gelegenheid van ons 100 jarig bestaan, "Een kern van broederschap", van een zodanig gehalte geweest dat Kok het aangedurfd heeft Ruud uit te nodigen een boekje over theosofie te schrijven.

Eigenlijk is het een onmogelijke opgave om in zo'n kort bestek "de" theosofie te behandelen. Er zullen altijd keuzes gemaakt moeten worden en de gekozen onderwerpen kunnen alleen kort en bondig behandeld worden.

Ondanks deze beperkingen is Ruud er naar mijn mening uitstekend in geslaagd een goed en objectief beeld van de theosofie te schetsen.

Als je zelf iets van theosofie afweet is het moeilijk in te schat-



Boek & periodiek

ten hoe een 'leek' zo'n boekje zal beoordelen.

Is het te compact, te moeilijk, te veel omvattend of nodigt het juist uit tot verdere studie en onderzoek? Aan de schrijfstijl zal het niet liggen, want die is evenals in "Een kern van broederschap" helder en duidelijk.

De stof is ingedeeld in 6 hoofdstukken: Introductie, Beknopt historisch overzicht, De geheime leer, Kosmische ontwikkeling, Het theosofisch mensbeeld, Epiloog en tot slot Instructieve theosofische literatuur.

De onderverdeling van de hoofdstukken laat zien dat toch wel heel veel onderwerpen behandeld zijn, zowel de makkelijke thema's als de moeilijke en minder geliefde onderwerpen.

Na lezing heb ik het gevoel dat ondanks de beknoptheid de schrijver steeds tot de kern van de zaak weet door te dringen en dat het daarom een waardevol naslagwerk is voor iedereen die in theosofie geïnteresseerd is.

Bepaald storend is het dat de redactie van Kok heeft gemeend een aantal kanttekeningen te moeten plaatsen op grond van godsdienstwetenschappelijke overwegingen. Zij schrijft:

"in zijn algemeenheid acht de redactie dit een goede tekst, komt zij een beeld van de theosofie tegen zoals bijna nergens anders wordt gevonden en is zij van mening dat de belangstellende buitenstaander veel betrouwbare informatie verkrijgt"

"Af en toe lijkt iets gepresenteerd te worden als een algemeen aanvaarde opvatting, maar

blijkt het in feite om geloofsvisies te gaan".

De bij een paar hoofdstukken geplaatste kanttekeningen komen op mij over als geboren uit een soort angst voor theosofie en een bevoogding van de (onmondig geachte?) lezer die niet meer in deze tijd past.

Helaas ken ik de andere deeltjes uit deze serie niet, maar ongezien neem ik aan dat de redactie ook daar vele kanttekeningen heeft moeten plaatsen op grond van deze laatste overweging. Daarmee toont zij alleen maar aan dat de godsdienstwetenschap haar beperkingen heeft en daardoor het wezen van theosofie en andere geestelijke stromingen nooit zal kunnen vatten. Want gaat het daarbij niet altijd om wijsheid die alle verstand en zeker de wetenschap te boven gaat?

Han van Doornen

The Esoteric World of Madame Blavatsky, door Daniel H. Caldwell, Quest Books, Theosophical Publishing House, Wheaton en Chennai (Madras) 2000, xii en 451 blz., prijs f85,00.

Schrijver dezes heeft goede herinneringen aan Daniel Caldwell, met wie ik samen de "Historical Introduction" tot de 2de editie van "The Inner Group Teachings of H.P. Blavatsky" schreef (San Diego 1995).

Daniel is een zeer productief mens, die naast een gewone werkkring een geweldige hoeveelheid theosofische activiteiten ontwikkelt. De belangrijkste daarvan is zijn website:

www.blavatskyarchives.com.

Men vindt daarop een grote hoeveelheid documenten met betrekking tot de geschiedenis van de theosofische beweging. Op het moment dat dit geschreven wordt zijn het er al tegen de 300. En, zeer belangrijk, hij stelt zich neutraal op! In tijdschriften en boeken uit de Point Loma traditie vinden we vaak aanhalingen uit W.Q. Judge's ES-pamflet "By Masters Direction" van november 1894. Het antwoord van dr. Besant van december 1894 wordt dan zorgvuldig weggelaten. Bij Daniel is hier geen sprake van. Beide teksten zijn op zijn website te vinden en bovendien geeft hij nog een aantal verwijzingen naar andere bronnen op strikt neutrale wijze. Dit is slechts één voorbeeld.

In 1991 verscheen van zijn hand *The Occult World of Madame Blavatsky*. Naast de gebruikelijke inleidingen en appendices, werd het boek gevuld met teksten van tijdgenoten van HPB die haar hebben gekend. Toen al kon men zich verwonderen over de vele onbekende teksten die hij had opgedoken.

Zijn nieuwe boek, *The Esoteric World of Madame Blavatsky*, met de ondertitel *Insights into the Life of a Modern Sphinx*, is zeer vermeerderd. De opzet is chronologisch, zodat men HPB van de geboorte tot aan haar dood kan volgen aan de hand van degenen die haar in die perioden hebben gekend.

Korte biografieën, een bibliografie en een goede index maken het werk zeer toegankelijk. Zeer aanbevolen.

Henk Spierenburg

Juni 2001: School of the wisdom met professor dr. Richard W. Brooks

Dr. Brooks is emeritus professor filosofie van de universiteit van Oakland en vanaf 1953 actief lid van de Theosophical Society. Hij geeft overal ter wereld lezingen. In juni 2001 heeft hij gedurende twee weken onder het thema "Eastern Spiritual Traditions" een deel van zijn kennis overgedragen in Naarden aan een groep van ongeveer 30 geïnteresseerden in de theosofie, waaronder een gezelschap uit Rusland en Belarus.

De eerste week behandelde hij de oude Chinese spiritualiteit (I Ching, Confucius, Confucianisme, Hsun Tzu, Mencius en Taoïsme); in de tweede week kwamen de religieuze tradities van India aan de orde (Vedisch, Brahmanisch en Upanishadisch Hindoeïsme, de Puranas, Ramayana, Mahabharata, Zoroastrianisme, Jainisme, de leerstellingen van Theravada en Mahayana Boeddhisme).

Dr. Brooks heeft een prettige manier van lesgeven: hij lardeerde zijn betoog met dramatisch aangezette anekdotes en zong op prachtige wijze resonierend Sanskriet mantra's.

Professor Brooks had zich tot doel had gesteld om een enorm terrein van filosofische en religieuze richtingen te bespreken. Hij zette in vlot tempo uitgebreide schema's op. Niet elk onderwerp werd uitputtend behandeld. Het zou fijn zijn als e.e.a. gepubliceerd zou worden, zodat deze enorme stroom informatie nog eens kan worden nagelezen.

Op de laatste ochtend sprak hij over de eenheid die terug te

vinden is in alle religies (net zoals mevrouw Blavatsky zei "Theosofie is niet een religie, het is religie op zich"). Hij verwees in dit verband naar de onderlinge verbondenheid van alles die Radha Burnier beschrijft in haar artikel "The Web of Life" in *The Theosophist* van april 2001.

Religie is de zoektocht naar waarheid; het is een proces; het ontwikkelt attitudes, zet aan tot het doen van het goede; het is zeker geen statisch vaststaand product...

Tot zo ver enkele indrukken van de School of the Wisdom met professor dr. Richard W. Brooks. Els Rijnker

Colloquium 'Theosofie en Biotechnologie'

In de werkgroep 'biotechnologie' bleek dat wij ieder een eigen (theosofische) manier hebben om naar het probleem te kijken. Dat is vruchtbaar en wij proberen de verschillende uitgangspunten in kaart te brengen en met elkaar door te spreken. Welke insteek heeft u?

Hier ter inspiratie twee voorbeelden:

1. Biomanipulatie roept ethische vragen op. Je zet immers levensverschijnselen naar jouw hand. Dan moet je je steeds afvragen of het wel goed is wat je doet. Volgens theosofische inzichten speelt het leven zich af op verschillende gebieden, verschillende niveaus van bewustzijn. Dikwijls hangt de ethische waarde die men aan een manipulatie toekent af van het bewustzijnsniveau van waaruit men de situatie beoordeelt. Men kan alle voorbeelden van genmanipulatie bekijken vanuit

Agenda

september

- 22 t/m 29 European School of Theosophy op het ITC te Naarden
- 29 Studiegroep Barborka Goddelijk Plan (Amsterdam)

oktober

- 13 en 14 Najaarsweekend (nadere mededelingen volgen)

december

- 1 Studiegroep Barborka Goddelijk Plan (Amsterdam)

V e r e n i g i n g s n i e u w s

verschillende bewustzijns-niveaus. Die niveaus zijn afgeleid van de 7 niveaus uit de theosofische literatuur. Onze werkgroep zou zich vooral bezig moeten houden met het bestuderen en formuleren van de ethische normen met betrekking tot biomanipulatie die op de hogere gebieden (hoger mentaal, boeddhistisch en atmisch) gelden. Dit ontslaat ons niet van de plicht ons steeds weer, bij elk geval van biomanipulatie, te verdiepen in de normstellingen die op persoonlijk en wetenschappelijk niveau gelden.

2. Wat is het dharma van de mensheid? De mens zoekt naar God door naar de hemel te kijken en in de stof te duiken. De ontwikkelingen van de wetenschap maken deze drang van de mens voortdurend zichtbaar. De geschiedenis leert ons helaas dat ontdekkingen vaak eerst negatief gebruikt worden voordat zij toegepast worden in een positieve zin - een ombuiging naar het algemeen belang. Voor de individuele mens geldt iets vergelijkbaars. Van een zelfzuchtige persoonlijkheid veranderen we steeds meer naar een volledig bewust mens. Het dharma van de mens is een gedreven speurtocht naar de heilheid van ons bestaan.

Over een klein jaar praten we met elkaar in het colloquium over het dharma van de mens en de betekenis van de ontwikkelingen in de biotechnologie. Het is een speurtocht die veel voorbereiding kost om te voorkomen dat we vooral gaan praten over biotechnologie in plaats van wat ons allemaal bezighoudt de Theosofia – de Godswijsheid.

De voorbereiding van de

themasdagen zijn ingang gezet en in de volgende *Theosofia* zullen we u weer verder informeren.

Mocht u al willen reageren en een bijdrage leveren aan de werkgroep dan is dat nog mogelijk. Het secretariaat van de werkgroep Theosofie en Biotechnologie:

Ineke Brohm, Dr. J.J. van der Horststraat 42, 1544 XD Zaandijk, tel. 075- 6212001.

e-mail-adres:

homeo.stase@consunet.nl

Namens de werkgroep:

Elisabeth Raven

100 jaar Theosofie in Indonesië

Van 5 tot 8 mei werd het heuglijke feit gevierd dat de Theosophical Society in Indonesië 100 jaar heeft bestaan. Een hele prestatie gezien de politieke situatie in Indonesië niet alleen in de jaren '40 maar zeker ook na 1963 toen de Vereniging daar werd verboden. Aangezien de Nederlandse afdeling en veel Nederlanders een grote rol hebben gespeeld vanaf de oprichting tot in de jaren '40, werd ik door onze Internationale Presidente, Radha Burnier, gevraagd haar te vergezellen naar Indonesië. Eerst ben ik naar Adyar gereisd, daar een paar dagen gebleven om enigszins aan het tijdsverschil en het klimaatverschil te wennen, en daarna zijn we samen naar Semarang gereisd waar een congres was georganiseerd. Dat de regering nog steeds een grote invloed heeft bij alles wat er daar gebeurt blijkt wel uit het feit dat de gouverneur van Semarang niet alleen aanwezig was bij de opening maar dat hem ook

voortdurend eer werd bewezen. Men heeft dan ook voor alles de toestemming van de regering c.q. gouverneur nodig. Tijdens de opening waren in totaal zo'n 80 leden van de verschillende loges in Indonesië aanwezig. De nadruk tijdens het hele congres lag vooral op het werken in de loges en dus in de afdeling. Elk contact met het buitenland was immers jarenlang verboden geweest en de leden wilden zo veel mogelijk horen over de essentie van het werk. Van de verbinding met Adyar en van internationale of nationale statuten was men zich nauwelijks bewust. In feite moet het werk daar nu weer een nieuwe impuls krijgen. Uiteraard heeft Radha alle steun toegezegd. Er zullen sprekers van de Indo-Pacific Federation naar Indonesië gezonden worden en namens de TVN heb ik aangeboden boeken, brochures enz. te sturen, zowel in het Engels (voor de jongeren) als in het Nederlands (voor de ouderen).

Dat de afdeling ook financiële steun kan gebruiken zal duidelijk zijn. Mocht u zich aangesproken voelen een ondersteuning te geven, dan kunt u een bijdrage storten op de rekening ten name van de Theosofische Vereniging in Nederland, rekeningnummer 468083073 bij de ABN-Amro bank te Amsterdam of op giro-nummer 191910 onder vermelding van "Indonesië".

Ik heb het als een voorrecht ervaren de TVN in Indonesië te mogen vertegenwoordigen en hoop dat wij (opnieuw) ons steentje kunnen bijdragen aan de wederopbouw van theosofie in dat prachtige land van de 'stille kracht'.
Ali Ritsema

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht ontnomen worden wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.



Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57
e-mail: books@theosofie.nl

Thema Reïncarnatie en karma:

Algeo	Reïncarnatie in kaart gebracht	f 23,50
Evelein	Reïncarnatie, karma en leven na de dood – overzicht collectie in Theosofische Bibliotheek Amsterdam	f 17,50
Stevenson	Bewijzen voor reïncarnatie *	f 49,50
Wright	Reïncarnatie *	f 10,00
Algeo	Reincarnation Explored	f 18,75
Besant	Reincarnation	f 13,50
Besant	Reincarnation and Islam	f 15,00
Besant	The Necessity for Reincarnation	f 4,00
Cranston	Reincarnation, the Phoenix Fire Mystery	f 46,00
Head	Reincarnation – An East West Anthology	f 21,45
Hodson	Reincarnation, Fact or Fallacy ?	f 13,10
Howe	Reincarnation for the Christian	f 21,50
Humphreys	Karma and Rebirth	f 16,05
Jinarajadasa	How we Remember our Past Lives	f 6,50
Jinarajadasa/Leadbeater	The Soul's Growth through Reincarnation 1 & 2	f 11,60
Jinarajadasa/Leadbeater	The Soul's Growth through Reincarnation 3	f 12,00
MacGregor	Reincarnation in Christianity	f 29,00
Nader Baig Mirza	Reincarnation and Islam	f 15,00
Perkins	Experiencing Reincarnation	f 18,75
Perkins	Through Death to Rebirth	f 13,75
Wright	Reincarnation	f 11,50
Barborka	Het Goddelijk Plan (2 delen)	f 49,00
Blavatsky	De Sleutel tot de Theosofie	f 21,50
Visser	Zeven Sferen	f 24,50

* Levering alleen aan particulieren

Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de erkende boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever, tenzij anders vermeld. Wij zijn maandag tot en met vrijdag van 10.30 tot 17.00 uur geopend. Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.